

KARYS

1959 — GRUODIS - DECEMBER

KARYS

1959

Nr. 10 (1357)

Redaktorius Zigmąs Raulinaitis
 Redaktoriaus pavaduotojas Stasys
 Butkus
 Kalbinę dalį redaguoja Kazys
 Kepalas

Dailiosios literatūros dalį redaguoja
 Vincas Jonikas
 Administratorius Leonas Bileris
 *
 Leidžia L. V. S. Ramovė New Yorko
 Skyrius

Atskirus skyrius redaguoja:
 Balys Brazdžionis — Lietuviai Kariai
 Laisvajame Pasaulyje,
 Justinas Liaukus — Karinės žinios,
 V. A. Mantautas — Tremties Trimitas
 Kunigunda Kodatienė—šaulė Tremtyje

TURINYS

Šaltą Kalėdų rytą ties įgulos bažnyčia Kaune	Viršelis
E. šulaitis — Kalėdos mūsų naujesnėje pozicijoje	305
A. Sodaitis — Gen. K. Skučas	307
T. Daukantas — Moderniausioji karo forma	313
S. Jakštas — Pcsmai apie gimtąją žemę	316
J. Juodis — šv. Juozapo sapnas	317
A. Zygmantas — Karališkojo žalvario amžius	318
P. Dirkis — Pirmasis karininkas žuvęs už Lietuvos laisvę	321
Tremties Trimitas	323
Šaulė Tremtyje	327
Karinės žinios	329
Veteranų veikla	334

Bendradarbiai

K. Ališauskas, P. Alšėnas, J. Apyrubis, V. Augustinas, A. Balčiūnas, B. Balčiūnas, A. Bernotas, P. Blumas, P. Būtėnas, E. Cekienė, P. Dirkis, S. Dirmantas, K. Jankūnas, V. K. Jonynas, J. Juodis, J. Almis Jūragis, Dr. K. Jurgėla, J. Kiaunė, Marių žuvėdra, Nėlė Mazalaitė, J. Mikštas, J. Mikuckis, Vl. Mingėla, A. Novickis, T. Papartis, V. Perminas, P. Plechavičius, A. Rėklaitis, M. Rėklaitis, V. Raulinaitis, J. Skardis, A. Sodaitis, Dr. V. Sruogienė, Mag. Hist. K. Stalšanas, J. Šarūnas, E. Šulaitis, V. Šventoraitis, J. Tumas, O. Urbonas, J. Vėgelis, V. Vilkutaitytė-Gedvilienė, B. Vrublevičius.

ATSTOVAI: Balys Brazdžionis, Chicago, Ill. Andrius Mart. Cieminis, Rochester, N. Y. Stasys Misiūnas, Omaha, Nebr. Jonas Citulis, Cleveland, Ohio. Vladas Rušas, Toronto, Canada. V. Šalkūnas, Australija. Morkus Šimkus, Baltimore, Md. Kazys Trečiokas, Newark, N. J.

PLATINTOJAI JUNGTYNĖSE AMERIKOS VALSTYBĖSE:

Boston, Mass.—“Baltic Florists”,
 Brockton, Mass.—A. Mantautas,
 Chicago, Ill.—J. Karvelis, “Margi-
 niai”, J. Memėnas, K. Rožanskas.
 Cleveland, Ohio—V. Ročiūnas,
 Detroit, Mich. — “Neringa”, V. Per-
 minas.
 Grand Rapids, Mich.—J. Belinis,
 Los Angeles, Calif.—V. Prižgintas,
 Philadelphia, Pa.—A. Impulevičius,
 Newark, N. J.—Kazys Trečiokas,
 Rochester, N. Y.—P. Saladžius,
 A. Sabalis,
 Waterbury, Conn.—V. Vaitkus.

KANADOJE:

Hamilton, Ont.—J. Pleinys,
 Z. Orvidas,
 Toronto, Ont.—V. Aušrotas, A. Kuo-
 las, V. Rušas, J. Smolskis;
 Montreal, Que.—“Parish Library”,

ANGLIJOJE:

J. Bružinskas, 46 Springcliffe,
 Bradford 8, Yorks.

AUSTRALIJOJE:

N. Butkūnas, 9 Cowper St.,
 St. Kilda, Vic.
 A. Kubilius, 131 Crozier Ave., Ed-
 wardstown, So. Australia.
 P. Mažylis, 22 Aberdeen St., W.
 Geelong, Vic.
 E. Stašys, 174 Prince's Highway
 Arncliffe, N.S.W.

VENEZUELOJE:

Kun. A. Perkumas, SDB Seminario
 Salesiano Altamira, Caracas.

THE WARRIOR. magazine for the veterans, of Lithuanian descent and for Lithuanians in the wide world. Pub-
 lished monthly except July and August by “KARYS”, 916 Willoughby Ave., Brooklyn 21, N. Y., U.S.A. Subscrip-
 tion \$6.00 per year. Single copy 60 cents.

SECOND CLASS POSTAGE PAID AT BROOKLYN, N. Y.

Isteigtas Lietuvoje 1919—
Nepriklausomybės kovų—
metais

KARYS

Atgaivintas Jungt. Ame-
rikos Valstybėse 1950
metais

PASAULIO LIETUVIŲ KARIŲ - VETERANŲ MĖNESINIS ŽURNALAS

Nr. 10 (1357)

GRUODIS - DECEMBER

1959

LINKSMŲ KALĖDŲ ŠVENČIŲ IR LAIMINGŲ NAUJŪJŲ
METŲ MALONIEMS SKAITYTOJAMS LINKI K A R Y S

KALĖDOS MŪSŲ NAUJESNĖJE POEZIJOJE

EDV. ŠULAITIS

Kalėdos—vienos iš gražiausiųjų metinių švenčių yra dažna tema mūsų rašytojų tarpe kurie gražiais ir prasmingais posmais išreiškė Kristaus gimimo šventės bruožus, jos nuotakas ir mintis. Pažvelgę į mūsų poetų naujesnę kūrybą užtiksimė daug tokių pavyzdžių, kuriuos visus išvardinti reikėtų nemaža vietos. Čia mes pažymėsime tik kai kuriuos autorius ir jų kūrinis, duodant vieną, kitą ištrauką, pasitenkinant tik tais poetais kurie mums buvo prieinami.

Vienas iš seniausiųjų mūsų kūrėjų — Mykolas Vaitkus savo eilėraščio pirmame posme taip rimuoja Kalėdines eilutes:

*Tylūs toliai aidą lieja:
"Bėkit, broliai į Betlėjų —
ten Augštybė prakartėlėj,
ten Šviesa nakties šešėlyj".*

Kazys Bradūnas "Piemenėlių Mišiose" kalba:

*Sidabro paukščiai suplasnojo,
Sučiulbo aukso inkilai,
Ir mano bažnytėlės rojūj
Pragydo medžio angelai.
Jaugau sienon kaip sienojus.
Apvaizda žiūri akylai —
Medinės bažnytėlės rojūj
Su manim gieda angelai.*

Kitame eilėraštyje — "Varpeliai" šis pats poetas posmuoja:

*Baltieji eglėnai palinksta
Ir klausosi džiaugsmo užgimstant —
Atbėga varpeliai, atbėga,
Per baltą, kalėdinį sniegą.*

Tačiau daugeliui kūrėjų ypatingai iš jau-

nesniųjų ar pradedančiųjų tarpo, kurie turėjo apleisti savo kraštą ir buvo priversti blaškytis išeivijoje, Kalėdos sukelia liūdnas gaidas. Jie todėl savo eilėse išsako mintis, gimstančias šios šventės proga, nuspalvintas gimtosios žemės prisiminimais: ten klajodami, dauguma iš jų tėviškės laukuose jieško nusiramino.

Leonardas Andriekus duoda prasmingus posmus "Piligrimo" eilėraštyje, kuriame skaitome:

*Iš savo ilgesio pilnos pastogės
Tavęs ieškoti, Kristau, išeinu —
Man sakė, kad guli sušalęs, nuogas
Tvirtelyje, išklotame šienu.*

Balys Gaidžiūnas, būdamas Landsbergo načių kalėjime ir prisimindamas Kalėdas tėviškėje, rašė:

*Bernelių šventos mišios šiandien menas,
Suklupę moterys šilkų skarelėm.
Balti tėvų laukai sapnuos vaidenas,
Tėvų laukai iš nuliūdimo mane kelia.*

Paulius Stelingis, eilėraštyje "Kalėdų naktis ištremime", taip pat ilgisi savo gimtosios pastogės:

*Ar dar kada mane našlaitį Tu pakviesi
Skambiais varpais sugrižti į namus?
Gražioji gotika! Ar dar galėsiu
Išvyti tėviškės banguojančius laukus?...*

Tremtinio kalėdiškų pergyvenimus išskaičiuoja ir Anatolijus Kairys, kuris savo eilėraštyje "Eglutė — 1944" skundžiasi:

*Bet mano šauksmas lig augštybių nenuėjo
Ir širdis milijonais žvakių liko persmeigta!
Nes man Kalėdinė Žvaigždė neužtekėjo,
Ir mano rankų nesušildė židinio liepsna.*

IŠTVERMINGAS, NENUILSTANTIS KARY!

Tau, mielas KARY, jau keturiasdešimt metų su viršum. Tai gerokas gabalas mūsų gyvenimo sąlygose. Tavo gimtadienis pažymėtas 1919 m. gegužės mėn. Tu atsiradai kartu su pirmaisiais mūsų savanoriais, kurie viską palikę, tik savo motinos - tėvynės šauksmą išgirdę, narsiai išėjo kariauti dėl jos laisvės ir nepriklausomybės.

Mielas KARY! Tu toks pat paprastas, varganas, kaip ir tie savanoriai, išėjai į frontą, kad pakeltum, sustiprintum visų kovotojų dvasią, ryžtą ir vestum prie galutinio laimėjimo. Per visas kovas tu buvai mūsų karių draugas, informatorius, parama.

Baigėsi išlaisvinimo karas. Vieni kovotojų grįžo į kareivines, kiti į savo gimtąsias pastoges. KARY! Tu vėl neatsilikai — vienus ir kitus lankei ir bendravai. Teikei, kas būtina ir naudingiausia naujose gyvenimo sąlygose. Tu jau tapai ir puošnus ir dailus. Pamilo tave ne tik kareivinės, bet ir kaimas ir besimokąs jaunimas.

Štai mūsų tėvynei didžiausio sukrėtimo, nelemties metai. O tu, KARY, vistiek neaplei-

di nei savo posto, nei pozicijų. Vėl su mumis per visas klajonių dienas — ligi šio meto.

Tad gyvuok, mielas KARY! Būki stiprus, narsus! Neleiski užgesti tai šventai tėvynės meilės ir pasiaukojimo ugnelei.

Ypatingai šiltas ir nuoširdus mūsų sveikinimas KARIO dabartiniam štabui, kuris itin sunkiose aplinkybėse turi redaguoti, gaivinti KARI, daug vargo ir pasiaukojimo padėti.

Atskiru žodžiu norime pasveikinti ir pagerbti ištikimiausią KARIO bendradarbį ir redaktorių Stasį Butkų, tą seną veteraną, savanorį - kūrėją, Vyčio kryžiaus kavalerių, kuris per visus 40 metų atsidėjęs, be pertraukos nesiskiria nuo KARIO, jam pašvenčia visas savo jėgas ir sielą.

Ta pačia proga tebūnie pagerbti ir pasveikinti visi buvusieji KARIO redaktoriai, kurie niekad nepasigailėjo nei savo darbo nei pastangų, kad KARYS vis gerėtų ir įdomesnis, tobulesnis taptų.

Lietuvių Veteranų Sąjungos "Ramovė"
Centro Valdyba

Liūdnomis spalvomis nupiešia Kalėdas pavergtoje Lietuvoje Jonas Nevardauskas. Jo eilėraščio "Kalėdų rytas Lietuvoje" keli posmai skamba taip:

Nebus tiek daug žmonių bažnyčioj,
Kur lino rūbais marguodavo keliai.
Sugrįžus iš Bernelių, gričioj
Ant tuščio stalo leisis saulės spinduliai.
Ten brolis nepasveikins savo brolio,
Ir rankų motinos nejaus ant pečių.
Į ten plauks mintys tremtinio — varguolio
Kalėdų rytą tarp snieguolių krintančių.

Kotryna Grigaitytė liūdnuos tremtiniškus pergyvenimus eilėraštyje "Šviesioji naktis" išsako šiais žodžiais:

Karaliai neša myrą
Jie neša smilkalų.
Mums ašaros pabyra
Prie ėdžių pašvėstų.

S. Prapuolenytė taip pat skundžiasi savo tremtiniška nedalia eilėraštyje "Tyliają naktį". Ji taip pat čia prašo Kūdikelio malonės:

Ne auksą, myrą ir kodylą nešame!
Vien širdis — degančias trėmimo liūdesy.
Priimki, mūsų auką su karalių,
Tarp savo mažutėlių paskaityk vargingoje
būty.

Ada Karvelytė "Šventoji naktis" eilėraštyje grįžta į tėviškės laukus tokiomis mintimis:

Ar atmeni, gimtinio kaimo bažnytelėj
Prie prakartėlės kūdikiu klaupeis...
Ir tau Mažytis Kristus Varguolėlis,
Tau rodės tuokart įstabiai...
Žinau, šiandakt regį tą kaimą, bažnytelę
Vėl, rodos, kūdikiu gimtais laukais skubi...
Pasveikint Mažo Jėzaus Prakartėlėj,
Vėl tais pačiais takeliais sugrįžt...

Ir, pagaliau, iševio kalėdinius jausmus bent geriausiai nusako mūsų žymusis poetas Bernardas Brazdžionis, kuris "Kalėdų varpuose" pasakoja:

Tartum Kalėdų baltos gėlės, baltos eglės
Prašydo Jėzaus šventei kloniuos ir kalnuos.
Kažkur prie židinio susėdus šeimai bėglio
Apie kūčias mama dukrelei taip niūniuos:
Mūsų parapijos bažnyčios prakartėlės,
Kur gimė Kristus, tu mažyte, nežinai...
Ten nuo altoriaus krito rožės Tereselės,
O čia aplinkui — sniegas, uolos ir kalnai.

Kokių minčių mums suteiks šių metų Kalėdos? Koki jausmai apims mums susėdus prie Kalėdų stalo? Ar jie bus panašūs į augščiau minėtose eilutėse išsakytus ar nuspalvinti nerūpestingumu?

GEN. KAZYS SKUČAS

NERYŽTINGOS VYRIAUSYBĖS AUKA

ANTANAS SODAITIS

BIOGRAFINIAI BRUOŽAI

Brig. gen. Kazys Skučas, Lietuvos kariuomenės savanoris - kūrėjas, gimė 1894 m. kovo mėn. 13 d. Mauručių kaime, Marijampolės apskr. ūkininko šeimoje.

1911 m. baigęs Veiverių Mokytojų seminariją mokytojavo Lietuvoje o 1914 m. įstojo į Mokytojų Institutą Petrapilyje. 1915 m. pašauktas į kariuomenę buvo išsiųstas į Karo Mokyklą Čugujeve (Rusijoje), kurią baigęs karininko laipsniu buvo paskirtas į 249 pėst. pulką ir išsiųstas į Rumunijos frontą. Ten jis išbuvo iki Rusijos revoliucijos.

1918 m. birželio mėn. pirmuoju ešalonu iš Voronežo su šeima pasiekė Vilnių. Persikėlęs į Daugus, Alytaus apskr., drauge su klebonu kun. V. Mironu, kun. Breivą, Jonu Lapėnu, Juozu Ališausku ir kt., organizavo lietuvišką miliciją. Tais pačiais metais buvo paskirtas Alytaus miesto komendantu.

1919 m. sausio 15 d. įstojo į Lietuvos kariuomenės I p. p. Vėliau baigė Vytauto Didžiojo karininkų kursus ir Augštesniųjų Kariuomenės viršininkų kursus.

1919 m. buvo paskirtas Marijampolės m. ir apskr. karo komendantu.

1921 m. gegužės 5 d. buvo laikinai paskirtas 10 p. p. vado padėjėju, o 1921 m. rugsėjo mėn. 1 d. bataliono vada.

1924 m. rugsėjo mėn. 12 d. paskirtas Generalinio Štabo Valdybos operacijų skyriaus viršininku. *1925. I. 15 Karo lektorius.*

1925 m. lapkričio 1 d. paskirtas Vytauto Didžiojo Karininkų Kursų lektoriumi, o 1926 m. rugsėjo 1 d. Kauno igulos komendantu.

1928 m. sausio 3 d. II-os pėst. Divizijos vada ir Kauno igulos viršininku. 1928 m. lapkričio 23 d. pakeltas į pulkininko laipsnį.

Kazys Skučas nuo 1930 m. kovo mėn. 9 d. iki 1934 m. balandžio 25 d. buvo Lietuvos Karininkų Ramovės Pirmininku; bendradarbiavo kariškoje spaudoje ir buvo pirmasis karininkų žurnalo "Kardas" redaktorius.

1934 m. gegužės 1 d. jis buvo paskirtas Lietuvos Karo Atstovu Sovietų Sąjungai Maskvoje, o 1938 m. gruodžio 23 d. karo Mokyklos viršininku.

1939 m. vasario mėn. 16 d. pakeltas į brig. gen. laipsnį. Tų pačių metų kovo mėn. 26 d. paleistas atsargon ir kovo 27 d. Respublikos Prezidento paskirtas Vidaus Reikalų Ministeriu.

Būdamas komendantu aktyviai dalyvavo Nepriklausomybės kovų veiksmuose. Už nuopelnus Lietuvai buvo apdovanotas Vytauto Didžiojo ordino 3-ju laipsniu, Didžiojo Lietuvos kunigaikščio Gedimino ordino 3-ju laipsniu, Lietuvos kariuomenės savanorių medaliu, Lietuvos Nepriklausomybės 10-ties metų jubilėjaus medaliu, Čekoslovakijos Baltojo Liūto ordino 3-ju laipsniu, Latvijos atvadavimo kovų 10-ties metų sukaktuvėms paminėti medaliu ir Lietuvos Ugniagesių Organizacijų Sąjungos Artimei Pagalbos 1-jo laipsnio ženkle.

1940 m. birželio mėn. 12 d., Sovietams reikalaujant, buvo atleistas iš Vidaus Reikalų Ministerio pareigų. Lietuvos Ministerių Tarybai nutarus patenkinti visus Sovietų ultimatumo Lietuvai punktus, tų pačių metų birželio 15 d. buvo suimtas ir perduotas Sovietų saugumo organams.

Jo likimas nežinomas.

(Priedas kalėjimo pažymėjimas)

Nuorašas

Vidaus Reikalų Vadybos Visuomenės Reikalų Departamentui. Pranešu, kad Skučas Ka-

zys, kalėjiman buvo patalpintas 1940.VI.25 d. 1940.VII.23 d. perduotas Valstybės Saugumo Departamento kvotų skyriaus V-ko žinion. 1943 m. gegužės mėn. 13 d. Nr. 2735-40 m. (parašas) Už Kauno S. D. K-mo Viršininką. (V. A.)

Kaunas, 1943 m. gegužės mėn. 24 d. Registro 2331 Nr. Aš Jonas Žilius, Kauno Notaras, turįs savo kontorą Kaune, Laisvės al. 52 Nr. šiuomi pažymiu, p. Birutės Skučaitės prašomas, kad šis nuorašas žodis į žodį atitinka originalui, kuriame jokių ypatybių nebuvo.

Antspaudas: Kauno Notaras Jonas Žilius (parašas)

KAIP BUVO VYKDYTAS SOVIETŲ RUSIJOS ULTIMATUMO PIRMASIS REIKALAVIMAS PATRAUKTI TEISMO ATSAKOMYBĖN VIDAUS REIKALŲ MINISTERĮ KAZĮ SKUČĄ IR SAUGUMO DEPARTAMENTO DIREKTORIŲ AUGUSTINĄ POVILAITĮ

Didžiąjame New Yorke, gražioje miesto dalyje, gyvena ponija Stefanija Skučienė, paskutiniojo Lietuvos valstybės vidaus reikalų ministerio, generolo Kazio Skučo, žmona. Ji gyvena kartu su savo dukra Birute Skučaite — Rimgailiene. Jos abidvi yra autentiškos liudytojos kaip buvo įvykdytas 1940 m. Sovietų Rusijos ultimatumo Lietuvai vienas reikalavimų — patraukti teismo atsakomybėn vidaus reikalų ministerį Kazį Skučą ir saugumo departamento direktorių Augustiną Povilaitį.

Paklausta, p. Stefanija Skučienė smulkiai nušvietė tą ypatingą įvykį, liečiantį Lietuvos tragedijos pirmąsias valandas ir dienas.

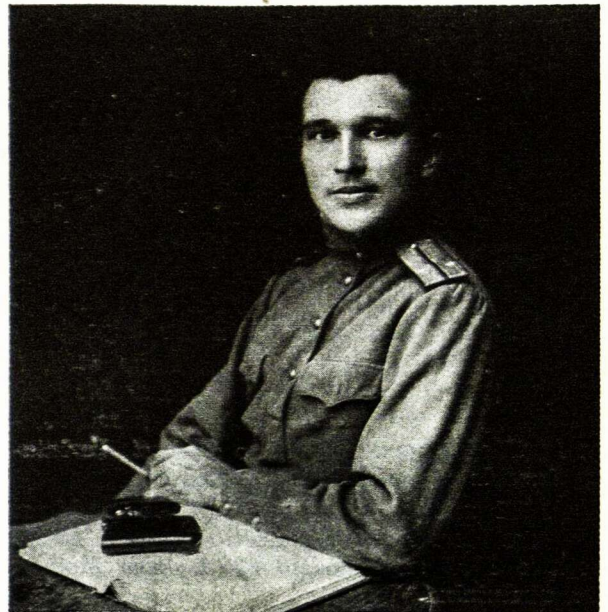
— Aš ir mano šeima, — pareiškė p. Skučienė, — esam beveik vienintėliai liudytojai to įvykio, kada buvo suimtas mano vyras, o su juo kartu ir Augustinas Povilaitis. Apie šį įvykį mūsų spaudoje nekartą buvo rašyta, be ne visai tiksliai jį atvaizduojant. Iš kaikurių aprašymų galima susidaryti vaizdą, ne visai atitinkantį pačio įvykio faktus, o tai galėjo būti pagrindas klaidingom išvadom: esą Skučas nepažinojęs sovietų klastų, buvęs neryžtingas ir per savo neapdairumą patekęs į sovietų spąstus.

— Mano vyras pergyveno 1917 metų revoliuciją, Rusijoje, — tęsia p. Skučienė, — vėliau buvo Lietuvos karo atašė Maskvoje. Tų kelerių metų laikotarpyje jis turėjo progos arčiau pažinti sovietus ir todėl niekad jais nepasitikėdavo. Kada 1939 m. Lietuvai "grįžo" Vilnius ir mūsų kraštas turėjo duoti rusų įguloms bazes, tai mano vyras jau tada, kaip ir kiti giliau išvelgią į šią nepaprastą padėtį, galvojo, jog su raudonosios armijos įgulų atsiradimu prasideda Lietuvos okupavimas.

Kiek lukterėjus p. Skučienė pasakojo toliau:

— Atsimenu, kai 1940 metų pavasary, Maskvai apkaltinus Lietuvą raudonarmiečių tariamu grobimu, atsilankėva su vyru į ministerio pirminko Antano Merkio ūkį netoli Kauno. Galėjo būti kokia pora savaitių prieš A. Merkio ir J. Urbšio, užsienio reikalų ministerio, iššaukimą į Maskvą. Tada su Merkais apžiūrint jų ūkio laukus, Skučas, kaip pastebėjau, kiek susijaudinęs, Merkiui įrodinėjo, kad sovietų priekabės Lietuvai gali labai liūdnai baigtis. Su tokia mano vyro nuomone Merkys nenorėjo sutikti. Kai iš laukų sugrįžom į namus Merkys tarė:

K. Skučas 1916 m. Rusų kariuomenėje, Tambove, praporsčiko laipsnyje

Bataliono vadas, K. Skučas prisaiškina jaunus kareivius

— O vistik, Kazy, tavo įrodinėjimams aš netikiu, bolševikai jau dabar kitoki.

Tragedija artėjo dideliais šuoliais. Ji jau buvo čia pat ir greitai pamatėme, ką rengia sovietai Lietuvai.

— Kai birželio 12 d. grįžo į Kauną iš Maskvos Merkys, mano vyras tuoj buvo iškvieštas į prezidentūrą. Iš Merkio pranešimo paaiškėjo, kad Maskva reikalauja Skučo atsištatydinimo iš vidaus reikalų ministerio pareigų ir Povilaičio, saugumo departamento direktoriaus, atleidimo iš tarnybos. Čia pat tie sovietų neoficialūs reikalavimai buvo įvykdyti. Bet šis mūsų vyriausybės nusilenkimas ar nuolaida Maskvai nei kiek nepalengvino būklės. Naktį iš birželio 14 d. į 15 d. susilaukėme Sovietų Rusijos ultimatumo. Jo pirmasis punktas kaip tik lieté mano vyrą ir Povilaitį: buvo reikalaujama abudu patraukti teismo atsakomybėn.

— Kada Jūs patyrėte apie šį sovietų reikalavimą?

— Sužinojom tą pačią naktį. Apie 2 val. vyras telefonu buvo Merkio iškvieštas. Sugrįžęs papasakojo apie sunkią padėtį. Apie 7 val. ryto buvo jis vėl iškvieštas į prezidentūrą. Po kokių trijų valandų grįžo į namus. Čia pat laukė žinių ir Povilaitis. Vyras tuoj papasakojo, kad mūsų vyriausybė nutarė priimti visus sovietų reikalavimus, taigi tuo pačiu sutiko jį ir Povilaitį atiduoti teismui. Gana ramiai mano vyras aiškino toliau:

“Dėl ultimatumo priėmimo prezidentas Antanas Smetona labai susijaudinęs, bet jis nieko negalėjęs padaryti prieš ministerių tarybos daugumos nusistatymą— patenkinti visus sovietų reikalavimus. Jaučiau, kad manęs jau dabar gali nebeišleisti, tuomet prašiau, kad leistų man ir Povilaičiui vykti prie Vokietijos sienos ir daviau garbės žodį, kad be vyriausybės žinios nepasišalinsiu. Pokalbyje su prezidentu dėl mano ir Povilaičio likimo kartu dalyvavo ir A. Merkys bei S. Raštikis, kuriam yra pavesta sudaryti naują vyriausybę. Prezidentas jiems pareiškęs: vyrai, žiūrėkite, jog šitų žmonių nekaltas kraujas nekristų ant mūsų ir mūsų vaikų. Raštikis atsakęs kad viską padarysiąs ir laiku bus mums pranešta, kada reikės pasišalinti. Merkys tylėjo. Dabar mums leista vykti į pasienį. Jie prižadėjo pranešti kada bus laikas pasitraukti ar pereiti sieną. Aš prižadėjau be jų pranešimo niekur nesišalinti, net paprašiau, kad duotų policijos rezervo apsaugą,” — maždaug tokiais žodžiais tada mano vyras grįžęs iš prezidentūros nušvietė siaubingą būklę.

— Kada ir kur pasitraukėte iš namų?

Nusprendėme važiuoti į pasienį, ten kur Žygaičiuose, už Jurbarko, arti Lietuvos ir Vokietijos sienos, Povilaitis turėjo savo ūkį. Jau ruošiantis apleisti namus, suskambėjo telefonas. Mano vyrui atsiliepus, išgirdau, kaip iš telefono sklido ryškus balsas: “Kalba Merkys. Ar Povilaitis pas tave? Atiduodu Povilaitį tavo atsakomybėn. Dar kartą sakau: nepadarykite kvailystės ir per anksti nepasišalinkite iš Lietuvos, bus laiku pranešta, kada reikės pasitraukti.”

— Apie pietus pajudėjome iš namų į Žygaičius buvo birželio 15 d. Vienu automobiliu vyko vyras, aš pati, mūsų dukros Birutė ir Jūratė. Kitu automobiliu važiavo Povilaitis. Vyras buvo susirūpinęs, bet laikėsi ramiai. Jis buvo įsitikinęs, jog kritišku momentu jam bus leista pereiti Lietuvos—Vokietijos sieną. Važiavome be jokių nuotykių, niekas nei lydėjo nei saugojo. Apie 3 valandą po pietų pasiekėme Povilaičio ūkį Žygaičiuose. Čia per radiją tuoj išgirdome, kad sovietų kariuomenė perėjo sieną ir žygiuoja į Lietuvos teritoriją. Vyras, norėdamas patirti, ką jam toliau daryti, telefonu mėgino susirišti su Kaunu, bet nepasisekė. Tada kartu su Povilaičiu nuvyko į Pašvenčio sienos perėjimo punktą, iš kur vėl mėgino telefonu pasiekti Merkį, Raštikį ar nors prezidentūrą, bet ir šį kartą nepavyko. Sugrįžęs į Povilaičio ūkį, paėmė mus ir visi išvažiavome į Pašventį, arčiau sienos. Atvykę pastebėjome visą pasienį tankiai apstatytą sargybiniais. Apsistojome Pašvenčio mokykloje.

Vyras norėdamas atsiimti duotą žodį, be vyriausybės žinios iš Lietuvos nepasišalinti, dar kartą iš Pašvenčio pasienio punkto skambino į Kauną. Nors ši kartą su Kaunu buvo susirišęs, bet nei iš Merkio, nei iš Raštikio buto, nei iš prezidentūros niekas neatsakė. Pункte iš pasienio policininko patyręs, kad apie 2 val. po pietų, vadinasi, tada, kada mes buvome iš Kauno pakeliui į Žygaičius buvo gauta iš Kauno telefonograma uždaryti sienos perėjimo punktą ir sustiprinti sienos apsaugą. Beto, sužinojęs, kad mums išvykus iš Žygaičių į Pašventį, iš Povilaičio ūkio į pasienio punktą telefonu moteriškas balsas pranešęs: "Pas mus policija!". Tolesnis pasikalbėjimas staiga buvo nutrauktas. "Gal atvykstanti policijos apsauga, kurios prašiau Merkio Kaune" — taip dar bandė samprotauti gen. Skučas, bet Povilaitis įsiterpė: "Ir tamsta, generole, vis dar jiems tikite?"

— Toliau mūsų nerimas didėjo, — sako p. Skučienė, — pradėjo aiškėti, kad esam pakliuvę, kaip į maišą. Taip mums nerimaujant, staiga pamatėme į kiemą įsukantį automobilį, kuriame sėdėjo vidaus reikalų ministerijos policijos rezervo 5-6 policininkai, vienas visai nepažįstamas, o visi kiti matyti vyrai. Povilaitis greitai dingęs iš kiemo. Iššokę iš mašinos policininkai tuoj apsupo gen. Skučą ir atstatė į jį šautuvus, bet jis ramiai tarė: "Vyrai, nuleiskit šautuvus, niekur nebėgsiu".

— Tuo metu iš pasienio pusės pasiekė mus šautuvo šūvio garsas. Pamatėme, kaip du pasienio sargybiniai atvedė į kiemą Povilaitį, užlaužtom už nugaros rankom. Paaiškėjo esą Povi-

laitis mėginęs perbėgti sieną, bet buvo sargybinio šūviu išpėtas ir sulaikytas.

— Nepažįstamas policijos vachmistras perskaitė Skučo suėmimo įsakymą, surašytą paprastame lape, kuriame nebuvo nei kertino, nei kitokio antspaudo, bet po įsakymu buvo keliolikos asmenų parašai. Skučas ištaręs, jog kai kurios pavardės, neišskaitomos, tačiau kas buvo pasirašęs arešto įsakymą man neteko patirti. Suėmimas buvo įvykdytas birželio 15 d. apie 5 valandą vakaro. Kauno radiofone jau viešpatavo nauja dvasia ir toje neįaukioje bei lemtingoje būklėje radijo garsintuvus įkyriai kartojo: "Skučas kraugerys". Matyt, to jau reikėjo okupanto propagandai — nekaltą padaryti kaltu.

Suėmimo įsakyme nebuvo nurodyta ką daryti su suimtaisiais: ar juos vežti į Kauną, ar laukti vietoje tolesnių nurodymų. Todėl vachmistras vis bėginėjo į pasienio punktą ir iš ten mėgino telefonu susisiekti su Kaunu. Tik 10 val. vakaro jam pasisekė susirišti su Kaunu, iš kur buvo paliepta suimtuosius apnakvydinti suėmimo vietoje. Abudu suimtieji buvo patalpinti mokykloje atskiruose kambariuose. Naktį sargyba juos saugoje viduje ir iš lauko pusės.

Neįauki naktis praėjo akių nesudėjus. Birželio 16 d., sekmadienio gražų rytą, apie 10 valandą iš Jurbarko atvyko pasienio policijos baro viršininkas Simas Bobelis (vėliau ištremtas į Sibirą) su keliais policininkais. Iš pranešė, kad Raseinių apskrities viršininkas Rozmanas laukias Jurbarko suimtųjų pristatymo. Gen. Skučas paklausė: "Kodėl pats Rozmanas čia neatvy-

II P. D. vadas plk. ltn. K. Skučas 1928 m. vasaros manevruose susitinka su gen. S. Žukausku

ko?" — Liepė pristatyti jus į Jurbarką, — atsakė Bobelis.

Šeštadienį, tuoj po gen. Skučo ir Povilaičio suėmimo sustiprintas sienos saugojimas buvo nuimtas ir perėjimo punktas į Vokietiją vėl buvo atidarytas. Tada iš Vokietijos pusės, Smailininkų, į Pašventį pas mus grįžo Pranas Meškauskas - Germantas, Lietuvos saugumo departamento tarnautojas. Jis į Vokietiją buvo nuvykęs kiek anksčiau, prieš kelias valandas, pasiteirauti apie gen. Skučo ir Povilaičio perėjimą per sieną. Grįžusį Meškauską - Germantą vachmistras taip pat suėmė ir per naktį išlaikė su Skuču ir Povilaičiu. Tik sekmadienio rytą, Simas Bobelis, patikrinęs suėmimo įsakymą, ir jame neradęs įrašytos Meškausko-Germanto pavardės jį tuoj paleido ir jis sugrižęs į Kauną.

Bobeliui patikrinus įsakymą, suimtieji buvo susodinti į mašiną tarp ginkluotų sargybinių. Aš dar paklausiau Bobelį, ką daryti mums? Jis atsakęs, kad mes galim grįžti į namus, bet vyras tylomis pašnabzdėjo: "Kai tik bus galima pereiti sieną, tai ir pasišalinkit". Po to jie buvo išvežti Jurbarko kryptimi.

Mes vis dar turėjome vilčių. Manėm gal Lietuvos pareigūnai paleis suimtuosius ir jie galės išvykti iš Lietuvos kitu keliu. Bet tos viltys mus apvylė. Tada dar nenujautėm, kad tai buvo mano vyro paskutinis atsisveikinimas su manim ir dukterimis.

Atsiskyrimo dieną apie vyro likimą nepatyrčiau jokių žinių. Tik pirmadienį sužinojau, kad suimtieji buvo nuvežti į Jurbarką, o iš čia į Kauną ir perduoti saugumo departamentui. Jurbarkoje gen. Skučas matėsi su Raseinių apskrities viršininku Rozmanu. Vyras dar buvo parašęs keleta žodžių ir prašė perduoti laišką man. Bet kiek pagalvojęs, laišką atsiėmė sakydamas "Geriau ne" ir čia pat jį suplėšė.

Skudžių atsiminimų paliesta ponija Skučienė susimąstė. Kiek patylėjęs, paklausiau:

— Generolas Stasys Raštikis savo atsiminimų tome, mėgindamas atsakyti į klausimą, kodėl generolas K. Skučas nepabėgo, remiasi vieno vokiečių kapitono pasakojimu, teigiančiu, kad Skučas buvęs jau prie pat sienos, bet nesiryžęs pereiti. Ėjęs prie sienos per daug atsargiai ir svyrudamas. Tuo laiku vienas netoli

Vidaus reikalų ministeris K. Skučas ir kiti vyriausybės nariai priima paskutinį Lietuvos kariuomenės parадą 1940 m. vasario mėn. 16 d. Vilniuje. Estradoje stovi ir raudonosios armijos du atstovai. V. Augustino nuotr.

buvęs lietuvis pasienio policininkas iššovęs. Tada gen. Skučas esą apsisukęs ir grįžęs atgal. Vokiečiai buvo nustebę gen. Skučo neryžtingumu ir svyravimu. Sakykite ar teisingas šitas faktas?

— Reikia manyti, kad gen. Raštikis įvyki nušvietė taip, kaip vokiečių kapitonas jam papasakojo. Bet tokiu pasakojimu visai klaidingai atsakoma į klausimą, dėlko gen. Skučas nepabėgo. Jei vokiečių pareigūnas sako, kad matęs gen. Skučą artėjant prie sienos ir po sargybinio iššovimo jis sugrįžęs, tai čia galėjo būti tas momentas, kada mėgino per sieną į Vokietiją bėgti Povilaitis, bet, kaip jau minėjau, jis buvo išpėtas šūviu ir pagautas.

Mano vyras nei nemėgino eiti per sieną. Jis, surištas savo garbės žodžiu, laukė mūsų dar tebeveikiančios vyriausybės žadėto pranešimo, kada jam bus leista pasišalinti. Bet vieton žadėto leidimo pasišalinti jis sulaukė suėmimo.

Jei gen. Raštikis vokiečių kapitono pasakojimą būtų patikrinęs pas mane, manau, kad to neteisingo atvaizdavimo apie gen. Skučo nebėgimą, autorius savo atsiminimuose būtų išvengęs.

— Ar neteko vėliau patirti, kas davė įsakymą suimti gen. Skučą ir Povilaitį?

— Tiesioginių žinių neturime, bet daug vėliau patyrėme iš p. Jankausko, buvusio Kauno miesto policijos vado, kad birželio 15 d. jį pasikvietęs B. Giedraitis, vidaus reikalų viceministeris ir jam pasakęs, jog reikia parinkti patikimus vyrus vykti į pasienį ir atgabenti Skučą su Povilaičiu. Pačiam Jankauskui pasiūlius vykti į pasienį, B. Giedraitis pasakęs,

kad juo nepasitikis ir pasakęs jog tamsta liksi čia. Po to buvo parinkti kiti vyrai. Iš jų tik vienas žinojęs, kuriuo tikslu vykstama į pasienį, kiti policininkai nieko nežinoję, kokį uždavinį jie turėsia įvykdyti.

— Dar vienas klausimas: ar gavote vėliau bet kokių žinių apie gen. K. Skučo tolesnį likimą?

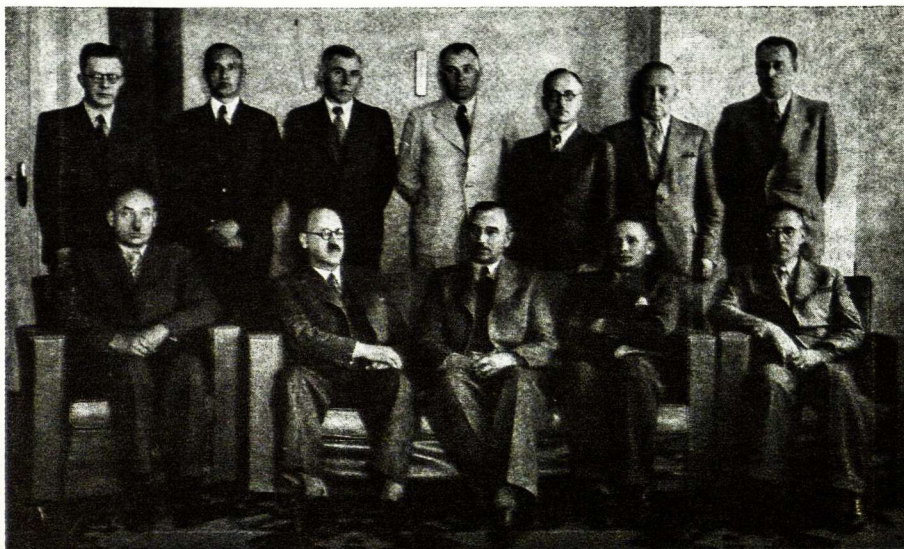
Į paliestą klausimą atsakė Birutė Skučaitė — Rimgailienė, dalyvavusi pasikalbėjime:

— Mums visada rūpėjo tėvelio likimas, todėl daug kur teiravomės ir daug žygių padarėme, kad ką nors apie jį sužinojus. Karo pradžioje, tik išvijus iš Lietuvos sovietus, įieškojome apie jį žinių pradėjusiose veikti lietuviškose įstaigose. Kauno sunkiųjų darbų kalėjime pasisekė aptikti dokumentalinių duomenų, iš kurių matyti, kad gen. Skučas į kalėjimą buvo patalpintas 1940 m. birželio 25 d. Tų pačių metų liepos 23 d. buvo perduotas valstybės saugumo departamento kvotų skyriaus viršininko žinion. Prieš pervežant į kalėjimą jis buvo laikomas bene šeštame forte.

Tolesnių žinių, kada ir kaip jis buvo išvežtas Rusijon, neaptikome. Tačiau vokiečių okupacijos metu Lietuvoje leidžiamame laikraštyje "Ateitis", 1942 m. vasario mėnesio kaž kurios dienos numeryje aptikome žinią, kad į Berlyną yra atvykęs buvęs Lenkijos užsienių reikalų ministeris p. Kozłowski, kuris Maskvoje Butirkų kalėjime buvo susitikęs su K. Skuču, buvusiu Lietuvos vidaus reikalų ministru.

Todėl, gavusi reikiamus leidimus, iš Kauno nuvažiavau į Berlyną pasimatyti su Kozłowskiu.

Sutikusi pamačiau, kad Kozłowskio iš-

Paskutinioji gen. K. Skučo (sėdi viduryje) nuotrauka, daryta jo suėmimo išvakarėse, 1940 m. birželio 14 d., atsisveikinant su vidaus reik. ministerija

MODERNIAUSIOJI KARO FORMA — REVOLIUCINIS KARAS

T. DAUKANTAS

Kas yra Revoliucija? Supratime “kas yra revoliucija” pastebim labai didelį ir *PAGRINDINĮ* skirtumą vakariečių ir rytiečių pažiūrose. Vakariečiai, įpratę išžiūrėti revoliucijoje politinį valdžios pakeitimą, sakytum, *PERVERSMĄ*, neskiria, nerūšiuoja revoliucijos į jos visiškai įvairių susiskaidymą. Rytiečiai gi revoliuciją rūšiuoja.

Revoliucija — SMŪGIS. Tokia revoliucija yra staigi, stipriai smogianti, trumpalaikė, greit užgęstanti. Vienas valdovas nuverčiamas kito; viena politinė partija jėga prašalinama nuo valdymo ir jos vietoj stoja nugalėjusi; viena grupė užima kitos vietą. Tvarka mažai pasikeičia, šalies gyvenimas rutuliojasi toliau, su mažais pakeitimais, panašiai, kaip pirmiau. Įvedamos tik politinės reformos.

Revoliucija — VEIKIANTI kraštą Jėga. Pradėta, tęsiama, nesustoja, jėga reformuoja; keičia šalies socialinę tvarką. Nuolat veikianti jėga suteikia kūnui kintamą greitį, vis didėjantį su laiku. Vyksme pasireiškia *GREITĖJIMAS*. Greičiui didėjant, atsiranda savaime reakcija,

atoveikis. Pastebime revoliucinės raidos “bangavimą”. Gyvenimas tampa “sinusoide”. Įtampa tai didėja, tai mažėja. Kas tokias revoliucijas yra išgyvenęs, patvirtins tą iš gyvenimo patyrimo.

Revoliucija — ENERGIJA. Revoliucija įgyja “gyvosios jėgos” (m.v.). Joje vyksta lėtas procesas, žmonių galvosenos naujom sąlygom prisitaikymas; vyksta greta ir gyvenimų formų gilesnis pakeitimas. Pakeitimai neina vienu greičiu: tai didėja ir pasiekia maksimumą, tai mažėja ir atkrinta į minimumą.

Revoliucijos prigimtis : 1) ji yra užkrečiama, plečiasi erdvėj, veikia psichologiškai (dabartinė Afrikos būklė); 2) Revoliucija, panašiai kaip cheminė reakcija, gali pavirsti grandinės reakcija, tuomet ji yra nesustabdoma. Tai yra revoliucinis prasilaūžimas, kaip “panika” prieš eilėse mušy. (Kinai, Kūba). 3) Norint su revoliucija kovoti, arba turėti ją savo kontrolėje, reikia ją lokalizuoti. Kai krašto valdžia pavėluotai imasi priemonių, kova prieš revoliuciją reikalauja daug aukų, neša mažai iš-

vaizda atrodė, kaip kokio senelio, nors tada jis buvo tik 49 metų amžiaus. Jis jau neturėjo dantų ir viena akimi buvo apakintas. Kozlowski paaiškino, kad dantų, akies ir sveikatos netekęs bolšėvikų kalėjime. Esą tai pasėkos tardymų ir kankinimų. Vėliau Kozlowski žuvęs Berlyne, bombardavimo metu.

Mūsų pasikalbėjimas buvo labai nuoširdus, atviras. Pradžioje aš jam parodžiau gen. Skučo fotografiją ir jis patvirtino, kad tai yra tas pats asmuo, su kuriuo matėsi 1941 metais liepos mėn. Maskvoje, Butirkų kalėjime teismo laukiamajame. Kozlowski su mano tėvu kalbėjosi apie dvi valandas, kol buvo pašauktas į teismo salę. “Žinot, kai lenkas ir lietuvis susitinka, tai visuomet paliečiamas Vilniaus klausimas” — lyg juokaudamas Kozlowski pradėjo kalbėti. Iš išvaizdos gen. Skučas jam atrodęs stiprus ir moraliai nepalūžęs. Po teismo juodu daugiau nebesusitikė, bet tą dieną teisti kaliniai visi buvo pasmerkti miriop. Kozlowski po teismo patekęs į vieną kamerą su 40 tokių pat kalinių nuteistų mirčiai. Jiems visiems buvo pasiūlyta

paduoti malonės prašymus, bet kai kurie atsiskė. Nežiūrint to, visiems kaliniams, kurie toje kameroje sėdėjo, mirties bausmė buvusi pakeista kalėjimu nuo 10 iki 20 metų. Tą dieną mirties bausme buvo nuteista apie 400 kalinių, bet esą visiems mirties bausmė buvusi pakeista ilgų metų katorga. Todėl Kozlowski manęs, kad ir gen. Skučui mirties bausmė galėjo būti pakeista kalėjimu. Apie Augustiną Povilaitį, Kozlowski nieko nežinojo, nes jo nebuvo sutikęs. Tai visos mūsų žinios, kokias mes turime apie savo tėvą, — baigė p. B. Skučaitė — Rimgailienė, įnešdama daugiau šviesos į Lietuvos pavergimo dienų istorinį epizodą.

Šios dvi nekaltos aukos iš Lietuvos buvo Maskvos išreikalautos jos grobuoniškiems tikslams pridengti. Lietuvos vyriausybė paskutinėje agonijoje, negalėdama priešintis, bet dar vildamosi gelbėti būklę, šimtu nuošimčių patenkino visus sovietų reikalavimus. Tačiau tas, nei palengvino jos būklės, nei sulaukė sovietų Rusijos suplanuotos ir pradėtos vykdyti mūsų krašto okupacijos.

davų ir turi savy būsimo pralaimėjimo užuomazgą.

Revoliucijos teoretikai buvo Sorel (Prancūzų revoliucija); Lenin (Socialinės revoliucijos teorija ir kovų didžmiesčiuose taktika); Malaparte (išnagrinėjęs nestabilizuoto gaivalo jaunimo, reikšmę revoliucijai kelti).

Revoliucijos pagrindinė "idėja". Visados *IŠSILAISVINIMAS*, jieškojimas sau *LYGIŲ* teisių. Pavergtieji, išnaudojamieji — yra jos kėlėjai. Del to atsiranda įvairios revoliucijų formos. 1) Socialinė — proletariatas prieš kapitalą, socialinis pavidalas, klasinė kova — žmogus žmogui — vilkas (iš Plauto, Romos poeto poemos *ASINARIA*). Pagrindė yra marksistinė neapykanta, tik teisių sau ir mirties kitam jieškojimas. Destruktyvinė revoliucijos forma yra vedanti visus į skurdą, į vargą. Tai yra civilinis, žiaurus, be pasigailėjimo karas, kuriam jokie žmoniškos teisės nūcstatatai neveikia. 2) Naminis karas, tarp savų, tarp partijų, tarp vadovų karas, kova (kartais yra labai artimas savo forma pirmajai rušiai.). 3) Tautinio išsilaisvinimo karas. Tai yra mums artimiausia karo forma ir dėl to ties ja sustosime ilgiau.

Revoliucijos elementai. Revoliucija skiriasi nuo maišto. Maištas yra gaivališkas reiškiny. Užsidega, kai nėra išeities, sprogsta ir užgęsta, nes būna neparuoštas, neorganizuotas. Revoliucija turi būti paruošta. Revoliucija yra "Idėjų" susidūrimas. "Pažangioji Idėja" yra madoj, ji yra *PATRAUKLI*. Labai patraukli buvo "bolševizmo, darbininko iš po kapitalistinės priespaudos išsilaisvinimas". Bet ilgainiui paaiškėjo, jog vietoj *KAPITALISTO*, savininko (kurių tarpe būdavo ir blogų ir gerų) atsirado *SAVININKAS VALSTYBĖ* su valdininkų-biurokratų galinga, visus smaugiančia, armija. Kai iš kapitalisto, privataus savininko darbininkas kartais galėjo turėti viltį pasprukti, rasti kitą, geresnę savininką, nėra jokios išeities išsivaduoti iš valstybės valdininkų žiaurumo: inspektoriai ant inspektorių ir direktoriai ant direktorių smaugia, kiek galėdami vargšą įkliuvėli, bergždžiai "laisvės šūkiu suviliotą."

Pažangiųjų idėjų slopinimas yra valdantiems pavojingas, nes uždaroje erdvėje didėja spaudimas ir "Katilas sprogti" gali ir tai, dažnai, nelauktu laiku. Spauda, Parlamentas su savo polemikomis ir debatais, laisvas klausimų svarstymas, demonstracijos yra vožtuvai, per kuriuos išsiveržia neapykanta. Žvilgtėkim į pažangiųjų idėjų dabartinę padėtį. Aptarėm *PROLETARO* išsilaisvinimo idėjos nublukimą gyvenimo patirtyje. Bet greta yra kita idėja ir

tai mums itin svarbi bei įdomi: tautinio išsilaisvinimo idėja. Kai Lietuva, nepriklausoma būdama, įstojo į anuometinę Tautų Sąjungą, ten buvo penkios dešimtys narių — tautų dalyvių. Per II-jį pas. karą kelios tautos nustojo savo nepriklausomybės, vadinasi išėjo iš skaičiaus laisvųjų, kitos vėl, kaip Vokietija, Japonija, irgi išėjo. Dabartinėj Suvienytų Tautų Organizacijoje dalyvauja (1959 metais) aštuonios-dešimtys viena tauta (ir dar dėl kelių kitų, faktiškai nepriklausomų, eina ginčai "išleisti jas ar ne", vadinasi *NEPRIKLAUSOMŲ* yra dar daugiau). Ką šitie skaičiai įrodo? Nagi nesustabdomą išsilaisvinimo *VYKSMA*. Kuo smarkiau išsilaisvinimas yra varžomas, tuo smarkiau jis pasireiškia. Vakarų valstybės skyla. Ateis, nelmtai ateis, eilė ir Rytų valstybėms. Dabar pažangiausia idėja yra *TAUTŲ* išsilaisvinimo idėja. Bet tai yra *REVOLIUCINIS* Karas. Be karo, ar sukilimo, negali būti išsilaisvinimo. Bet stebėkim: išsilaisvinimas eina tik dalyvaujant patiems suinteresuotiems tiesioginėj kovoj. Kiti, jokie amerikiečiai, arba rusai, neišlaisvina nieko. Kas nori laisvės, turi pats savo laisvei revoliucijas ruošti. Tokie yra revoliucijos *ELEMENTAI: IDEJA, PASIRYŽIMAS, NORAS KAUTIS IR PASIRUOŠIMS*.

Teorija — *PRAKTIKAI*. Didžrusiai pavergė daugelį tautų. Taikos metu nei viena jų neišsilaisvino. Ar yra galimybės išsilaisvinti? Kokios tam reikalingos sąlygos? Karo metu Maskolijoje viskas pritaikinta pavergtuosius išlaikyti paklusnius, neleisti ir neduoti jiems organizuotis, o be organizacijos tik maištas galimas. Maištas gi negali vesti į išsilaisvinimą. Maištas yra lengvai nuslopinamas, ypač, kai tam yra pasiruošta. O rusai yra tokių maištų malšinimo specialistai. Jų kariuomenė taip išdėstyta po visą imperiją, kad niekur kareivis svetimtautis, nerusas, netarnauja arti savo tėviškės: lietuvius atlieka karinę prievolę Kaukaze arba Sibire, kaukazietis arba Centralinės Azijos gyventojas — Lietuvoje arba Suomijos pasieny. Kodėl lietuviui nemalšinti Kaukazo? Ar lietuvis pažįsta kaukaziečio laisvės troškimus? Jo pavergimo skausmus? Ar kaukazietis, savo ruožtu, supranta lietuviu būklę? Mes taip dažnai minime, jog "mongolai" yra Lietuvos pavergėjai, nesuprantam, kad šie mongolai, geležine drausme verčiami, maskolių įsakomi, mus veržia. Rusijoje karo metu kyla revoliucijos, kurios karui pasibaigus yra malšinamos visur kitos tautybės kareivių. Taip rusų gudrios politikos buvo nugalėtos revoliucijos Lenkmečių sukilimų, konfederatų kovos, Kaukazo 50 metų besitęsias sukilimas, ukrainiečių partizanai. Mes *MONGOLUS* peikiam, jų neapkenčiam, užmiršdami, maskolių propagandos apakinti, tikrąjį mūsų priešą — mas-

kolį rusą. Mongolas, reikale, susipratęs, gali būti mūsų SAJUNGININKAS! Štai kas.

Norėdami, kai išmuš valanda, laimėti, turėtumėm jau dabar ruošti tam dirvą. Rusijos imperija savo didumu veikia svetimtaučius laisvame pasauly, ypatingai galiūnų politikus. Turime jiems nuolat ir kiekviena proga aiškinti: kas yra ištikrųjų toji Rusija. Maskolija visai nėra tokia milžinė, kaip iš oro ir ją nepažinusiems atrodo. Maskvos valstybė yra labai panaši į jūrų baidyklę — AŠTUONKOJĮ: galva Maskvoje su 400 km. spindulio kūnu ir aštuoniomis kojomis, tūkstančių kilometrų ilgio kiekviena. Pradėsime nuo šiaurės Europos: pirma koja ištęsta link Suomijos, pro kurią stengiasi siekti Skandinavijos. Ne be reikalo Rusijos carai save vadindavo *NORVEGIJOS* įpėdiniais (imu vardą iš rusų imperatorių oficialaus titulo). Antroji — čiulpia Pabaltijį, kuriam priklauso ir "tikroji iš senų senovės rusiškoji žemė — mūsų Lietuvėlė (taip ir nekitaip rusai vadina mūsų Lietuvą). Trečioji koja smaugia lenkus ir čekus prie savęs traukia. Ketvirtoji į Balkanus eina, Turkijos Bosforo geidžia. Penktoji į Artimus Rytus nukreipta. Šeštoji iš Centro Azijos Indijos vandenyno jieško. Septintoji nuo Turkestano iki Amuro Kiniją plėšia (Simonsiekio sutartis). Aštuntoji, per Japoniją, Ramųjį Vandenyną užvaldyti lenda.

Aštuonkojį reikia medžioti smūgiu iš viršaus į galvą, tartum iš *ORO*, vengti kojų, nes jose yra čiuptuvai ir smaugiamoji jėga. Kol su Rusija kariavę karo vadai dėl karo ginklų sąvybių būdavo verčiami žygiuoti į Rusijos branduolį sauskeliais — sunkus buvo uždavinys. Nesupratęs Rusijos imperijos vidinės sudėties, jos įvairiaučio sąstato ir pavergtųjų neapykantos pavergėjams, sunku buvo laimėti: atstumai gynė Rusiją, plotai sunkino žygius. Dabar vakariečiai, norėdami išlaikyti *NEDALOMĄ RUSIJĄ* sau uždavinį irgi komplikuoja. Mes, padėję geriau pažinę, privalome jiems aiškinti. Bet aviacijos gadyneje Rusijos maskoliškas

branduolys yra lengvai pažeidžiamas iš oro, be vargingo ir sunkaus žygio sauskeliais. Maskolis, netikėtumo, staigmenos užtiktas, veikia yra apimamas panikos. Jis yra menkesnis už vakariečius organizatorius. Jis nemoka transporto sutvarkyti savo milžiniškuose plotuose ir tiekiamas šlubuoja kiekviename Rusijos vedamame kare. Puolimas branduolin dezorganizuos jį veikia. Tuomet sukils svetimtaučiai, nes nebus jėgų juos malšinti. Tuomet jie virs kariaujančių vakariečių sąjungininkais ir karas bus laimėtas mažesniu aukom. Rusai šitą supranta ir to bijosi. Dėl to jie gaisrus kelia savo Aštuonių kojų sėkmingo veikimo ribose, tokiu būdu iš tolo savo branduolį gindami. Karas, šaltu vadinamas, jiems yra naudingesnė modernaus karo forma. Jis ir yra jų visame pasauly taikomas dideliai vakariečių nenaudai.

— — —
Pasisekęs Vakaras. Detroito Šaulių Kuopa, lapkričio 7 d., buv. lietuvių svetainėje surengė vakarą, kuriame akt. Justo Pusdešrio vadovaujamas dramos sambūris pirmą kartą suvaidino Anatolijaus Kairio trijų veiksmų komediją "Dagnozė". Vaidino: K. Gricius, N. Sadauskienė, A. Gubilas, A. Rastenytė, V. Ogilvis ir J. Pusdešris. Režisūra ir dekoracijos J. Pusdešrio. Veikalas buvo puikiai perduotas ir visi artistai kuo geriausiai atliko savo roles. Vakaras pasisekė kuo geriausiai — buvo prisirinkus pilna salė (apie 400 žmonių) pasižiūrėti šio aktualaus veikalas. Dalyvavo atvažiuavęs iš Chicagos ir pats autorius Anatolijus Kairys, kuris įstojo nariu į Detroito Šaulių Kuopą.

KARIO PLATINIMO VAJUS

Augantis skaitytojų skaičius tai laikraščio išsilaikymo garantija.

Yra būtinas reikalas padidinti KARIO skaitytojų skaičių. Augančios kainos ir išlaidos reikalauja atatinamo kiekio naujų skaitytojų — naujo kraujo, šiaip jau nemažame, KARIO mėnų būryje.

Šiame KARIO Nr. įdėtu lakštu visi mūsų skaitytojai, neabejojame, pasinaudos stodami KARIO leidėjams talkon.

Kviečiame visus, sutelktomis jėgomis, pritraukti BENT PO VIENĄ NAUJĄ SKAITYTOJĄ KARIUI. Tie, kurie daugiau širdies įdės šioje mūsų šaukaimoje talkoje, ras įdėtą lakštą naudingą ir parankų.

K A R Y S

GEN. P. PLECHAVIČIUI,
 jo šeimai ir artimiesiems, mylimai motinai
KONSTANCIJAI PLECHAVIČIENEI
 mirus, nuoširdžią užuojautą reiškia

L. V. S. RAMOVĖS
 New Yorko Skyrius
 ir **KARIO** štabas

Starys Jekūnas

POSMAI APŪ GENTAJĄ ŽEMĘ

TEVŲ NAMAI

Lygiavosi namai ; laimęsų namai,
Gėdė ; stadiškų pilsų, laimęsų ; pirtis
Stogus suom brovėnų namų
Ir apšvieta akvama laukų namų.

Bytuoms priabūti vada ; klatė,
Vakaroms suom vada klāt pūlė,
Sūnų karmatė omė ir kurgatė,
Pūlėm laipū namams omė pūlėm vada.

Už stadiškis — klonas ir pūlėm durtis,
Už durtis murtėmōm stovys kurtis,
Gad nā tam pūlėmōm jė suom kurtis,
Kad stovis karmatė vada kurtis.

Tis na namai, tū suom karmatė kurtis,
Kas karmatė kurtis ir karmatė kurtis,
Kas nā stovis karmatė pūlėmōm kurtis,
Karmatė ir vada kurtis karmatė kurtis.

Šis tam karmatė, karmatė kurtis,
Pūlėm karmatė vada kurtis,
Kad kurtis karmatė kurtis karmatė —
Karmatė karmatė, vada, karmatė.

Tam vada ir karmatė karmatė kurtis
Karmatė — karmatė karmatė karmatė kurtis,
O tam vada karmatė karmatė kurtis,
Karmatė karmatė, karmatė karmatė kurtis.

Tis suom vada karmatė karmatė kurtis,
Kas karmatė karmatė, karmatė karmatė,
Kas karmatė karmatė karmatė karmatė kurtis,
Už kas karmatė karmatė karmatė kurtis.

ARTUJAS

Arta,
Mūlėm pūlėm vada,
Pūlėm ir karmatė.

Karmatė,
Kas karmatė karmatė karmatė,
Karmatė karmatė karmatė karmatė.

Tis suom,
Karmatė karmatė karmatė karmatė,
Kad karmatė karmatė karmatė karmatė.

Karmatė,
Pūlėm karmatė karmatė karmatė
Ir vada karmatė karmatė.

LAIŠVĖS KOVA

Karmatė karmatė karmatė karmatė
Karmatė karmatė karmatė karmatė,
Pūlėm karmatė karmatė karmatė —
Karmatė karmatė, karmatė karmatė.

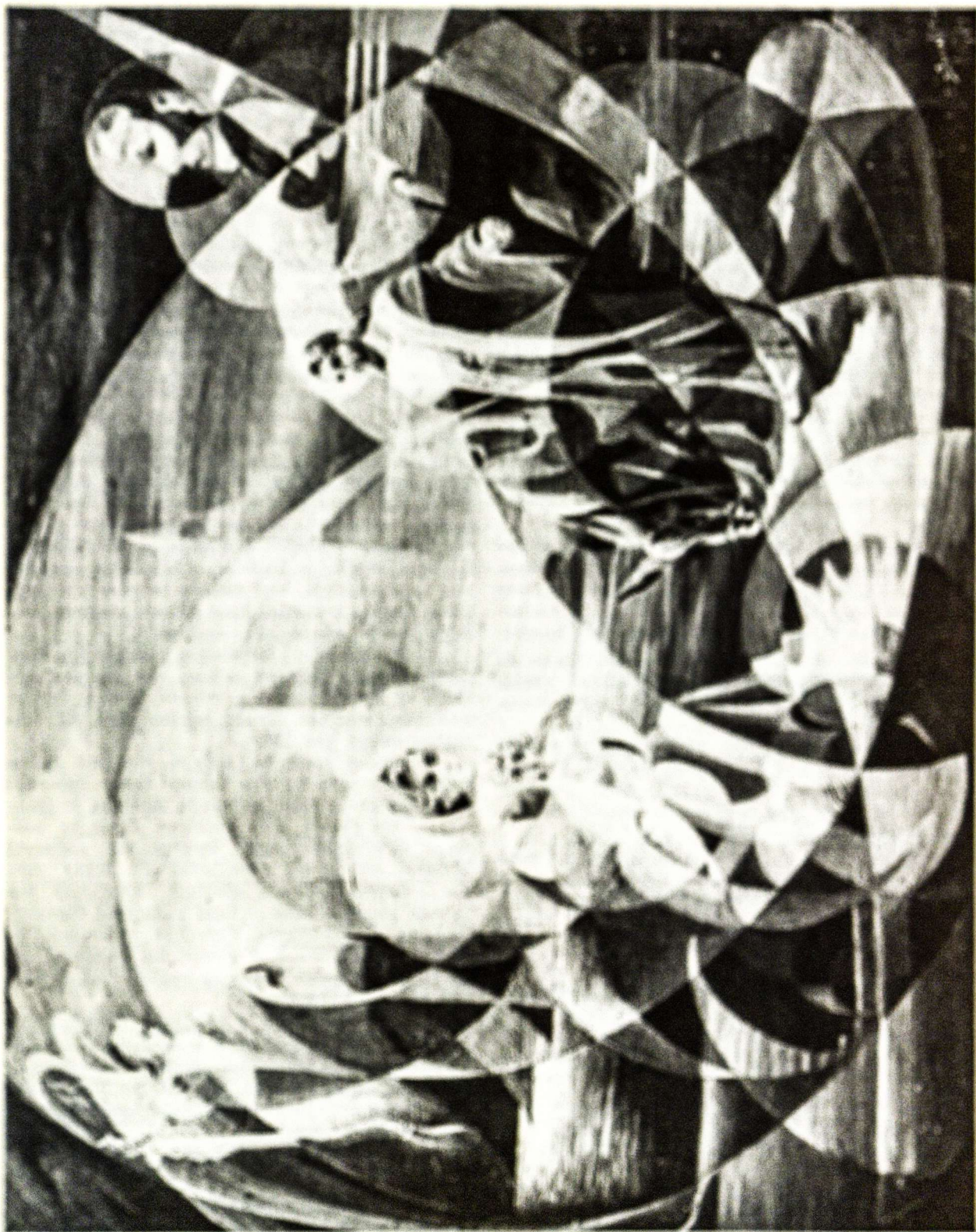
Kas karmatė, karmatė karmatė karmatė,
Karmatė karmatė, karmatė karmatė,
Karmatė karmatė, karmatė karmatė,
Karmatė karmatė karmatė ir karmatė.

Pūlė karmatė, karmatė, karmatė karmatė
Karmatė karmatė karmatė, karmatė karmatė,
Karmatė karmatė karmatė karmatė karmatė,
Pūlėm karmatė karmatė karmatė karmatė.

Ir karmatė karmatė karmatė ir karmatė
Karmatė karmatė karmatė karmatė,
Karmatė karmatė karmatė karmatė —
Karmatė karmatė karmatė karmatė karmatė.

Šis karmatė karmatė karmatė karmatė
Karmatė karmatė karmatė karmatė —
Karmatė karmatė, karmatė karmatė, karmatė
Karmatė karmatė karmatė karmatė.
22. 2. 23

Ant. J. Jankis, Dr. Jankis karmatė

KARALIŠKOJO ŽALVARIO AMŽIUS

A. ŽYGMANTAS

(Tęsinys)

Metalu amžiams prasidėjus gyventojai Italijoje nepasikeitė. Tik Žalvario amžiaus pradžioje pastebima kultūrinių pasikeitimų ir spėjama, kad tuo metu į šiaurinės Italijos rytinę dalį įsiveržė nauji žmonės iš Dunojaus krypties (Šveicarijos). Šitie nauji žmonės, kurie degindavo savo mirusius, pradžioje sustojo prie rytinių ežerų, ypač prie Gardos ežero. Kai jų skaičius padidėjo jie pradėjo plėstis verždamiesi į Mantuos, Brescios ir Cremonos provincijas. Jie net peržengė Po upę ir jos slėnį ir įkūrė gyvenvietes prie pat Apeninų papėdžių. Jie ir sausumoj gyvendami statėsi namus ant kalstų, kaip anksčiau darydavo gyvendami ežeruose, ir taip sukūrė vadinamą Terremare kultūrą sausumoje.¹

Sie žmonės daugumoj buvo žemdirbiai ir žymiai pažengę palyginus su jų neolitiniiais pirmtakūnais. Jie naudojo žalvarį, iš kurio gamino įrankius ir įvairiausių formų ginklus. Žymiausias jų buvo ilgas dviašmenis kertamasis kardas.

Spėjama, kad tie žmonės galėjo būti šaka didžiosios ariškai kalbančių žmonių srovės, kurios varžtas tais laikais judino visą vidurinę Europą.¹

Taip vyko šiaurėje, tuo tarpu vidurinėje Italijoje vystymasis buvo daug lėtesnis. Pamažu vartojiman buvo įvedami žalvariniai įrankiai, tačiau visi kiti gaminiai mažai tepasikeitė nuo žinomų Terremare pavidalų.

Tik Sicilijoje Žalvario amžiaus istorija buvo labai skirtinga. Mat Sicilija, Krėtos galiai žlugus, naudojosi gyva prekyba su Egėjo jūros centrais dėlko salos pietrytinė dalis tais laikais buvo labai prisigyvenusi.¹

Žalvario amžiaus gale tie Terremare kultūros žmonės, jų kiekiui padidėjus tiek, kad sritis, kurią jie buvo užėmę, nepajėgė jų išmaitinti, pradėjo veržtis į pietus per Apeninų kalnus į Tuskaniją ir Latiją. Ten patekę jie atsisakė savo kalstinių namų ir gyveno kaimais paprastuose namuose. Šita nauja jų banga įkūrė ankstybąją Geležies amžiaus civilizaciją, kurią vadina Villanova vardu. Jos centras buvo Bologna.¹

Vario sala Sardinija, trečiojo tūkstantmečio laikais, greičiausiai, yra vaidinusi vakaruose tokį vaidmenį, kokį antrojo tūkstantmečio bėgyje. Kreta vaidino rytuose. Būtent, ji buvo

jūrinės prekybos ar jūrų plėšikų centras. Jos buvusi galybė dar ir dabar liudijama galingos įtvirtinimų sistemos išlikusios salos viduryje.³⁷

Žalvario amžiuje Sardinija buvo pasiekusi augščiausio savitos kultūros laipsnio. Iš to laikotarpio svarbiausi ir kartu gausiausi išlikę paminklai yra vadinami nuraghi. Buvo manoma, jog jie yra buvę kapai, bet dabar išaiškinta, kad tai įtvirtinti namai. Ten jų yra išlikę apie 4600. Jų išvaizda yra apskrito bokšto, lyg nupiauto kūgio pavidalo. Pastatyti jie yra iš didelių akmenų, sumūrytų, palyginti, tvarkingom eilėm. Viduje yra kambarys su dviem ar trim šoninėm nišom, stogas dengtas spyrinium būdu. Kai kurie namai yra dviejų ar net trijų augštų, pasiekiamų suktais laiptais. Kartais toks namas yra įmantriai sustiprintas įtvirtinimais iš sienų, bokštų ir bastionų. Dažnai tie nuraghi yra taip išdėstyti, kad sudaro tarpusavyje taktiškai surištą poziciją. Apie didesnę centrinę nuraghi dažnai telkiasi kiti mažesni.¹

Labai panašūs į Sardinijos nuraghi yra randami pastatai Balearų salose, kur jie yra apskriti ar keturkampiai gyvenami bokštai ir ten vadinami talaytos. Tokių bokštų vien tik Minorcos saloje yra 195.¹

Ispanijos pietryčių srityje, kur ant kalvų keterų senovėje stovėjo kaimai dabar ten randami didesni kiekiai metalinių dirbinių ir įrankių. Ankstybasis šios kultūros Žalvario amžiaus laikotarpis, pagal vietovę kur padaryti žymesni atradimai, pavadintas El Argar vardu. Vėlesnis Žalvario amžiaus laikotarpis ten vystėsi panašiai kaip ir visoj vakarinėj Europoj. Airijoje ir šiaurinėje Europoje randamos ispanų tipo alebardos ir gintariniai gaminiai rodo buvusius gerus prekybos ryšius,ėjusius išilgai Atlanto pakraščių.

Žalvario amžiuje ir ypatingai prekyba juo išstisus šimtmečius garsėjo legendarinis miestas Tartessos buvęs Ispanijos pietuose Atlanto pakrastyje. Apie 1500 m. pr. Kr. jo būta tikro pasaulinės prekybos ir Atlanto laivininkystės metropolio.¹²

NAUJIEJI GINKLAI

Vakarinėje Europoje Žalvario amžius pagal Dechelette skirstomas laikotarpiais taip:

I laikotarpis 2500-1900 m. pr. Kr. Dar vis

daug ginklų iš akmens, ypač strėlių antgalių. Ginklai gaminami iš vario, arba žalvario turinčio mažą alvo priemaišą. Vyrauja plokšti kirviai, maži, trikampio pavidalo durklai su prailginimu kotui, kur kartais yra ir skylės kniedėms. Laikotarpio gale, rankenos daromos iš žalvario. Yra durklų pritaistytų prie ilgo koto, lyg kokių kaplių ar kirvių.

II - 1900 - 1600 m. pr. Kr. Šiuo metu žalvaris vartojamas su didesne alvo priemaiša. Gaminami kirviai su lygiais kraštais, arba su pusiau apvaliais ašmenimis. Trikampi durklai turi apvalias kniedes. Pasirodo kardas.

III - 1600 - 1300 m. pr. Kr. Kirviai gaminami su iškeltais kraštais (atkraštiniai kirviai). Ilgi, liekni durklai ir tiesūs kardai.

IV - 1300 - 900 m. pr. Kr. Kirviai su sparneliais prie penties, arba su movimis. Kardai gaminami su plokščiais pailginimais rankenai pritvirtinti kniedėmis, arba turi išpiovas, kiti su apvaliais antgaliais ant rankenos, dar kiti su iškyšiais (antenomis) prie apvalių antgalių. Kardas dažniausiai turi ilgo karklo lapo pavidalą.

Žalvario amžiuje litavimas dar nebuvo žinomas, todėl visur vartojamos kniedės.⁶ Senovėje buvo mokėta žalvarį grūdinti geriau kaip šiais laikais, tačiau tas procesas dabar nežinomas.⁵

Išlikusių žalvario gaminių daugiausia yra plokščių kirvių ir durklų, kai kurie jų yra ilgoki, pasirodo ir kardų iki 70 cm ilgumo ir alebardų. Žalvariniai ginklai dažnai būdavo akmeninių kopijos.⁴

Šiaurinėje Italijoje kai kurie žalvariniai kirviai turi pentis su įkarpomis, pasitaiko alebardų ir durklų, kurių vienas tipas rodo Egipto įtaką, kitas Mino. Kirviai dažnai pritvirtinami prie koto elnio rago movos pagalba.

Gerokai vėliau senoji Mino kultūra plisdama pasiekė Helespontą ir Egėjo jūros šiaurines pakrantes (prieš 1300 m. pr. Kr.) ir jos puikiai išvystyti kardai, kirviai su skylė kotui ir būdingi spiraliniai ornamentai pradėjo įtakoti Vengrijos, net Danijos ir Skandinavijos žalvarinius dirbinius.¹

Šiaurinėje Graikijoje - Trakijoje žalvario amžiaus kultūra nebuvo tipinga karinė, tačiau, vis dėl to, randama ir ten įvairių tipų ginklų: kotinių kirvių, kaulinių ir titnaginių strėlių antgalių, riešų apsaugas ir apskritas buožės⁴.

Metalo amžių bėgyje senasis pagrindinis ginklas, akmeninis kovos kirvis, pamažu liko išstumtas naujo didžiojo ginklo kardo. Tokio pavidalo ginklą, aišku, pagaminti iš akmens nebuvo įmanoma, akmuo tam buvo per trapi medžiaga.

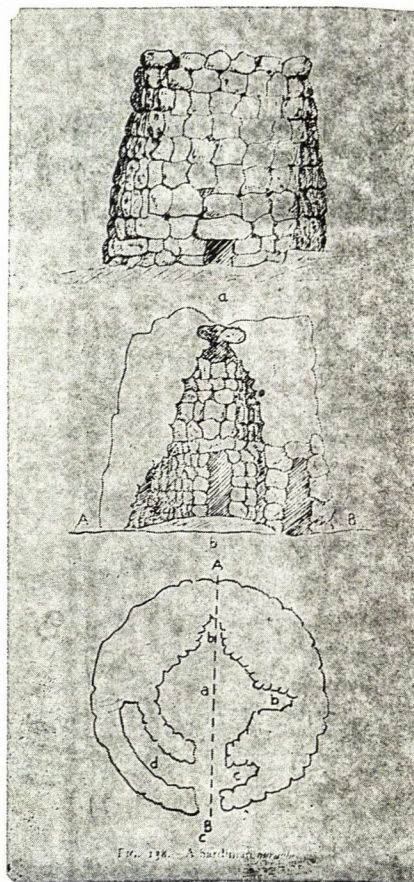
Dėl kardo išsivystymo yra dvi skirtingos nuomonės. Kardas atsiranda Dechelette antra-

jame laikotarpyje ir iki trečio laikotarpio imtinai jis yra pagrindinis dūrio ginklas. Šia teorija einant, kardas išsivystė iš durklo, iš kurio yra kilęs ir jieties antgalis. Tik ketvirtajame laikotarpyje kardo geležtė gauna pailgo lapo pavidalą ir tinka ne tik durti, bet ir kirsti. Europiniai kardai, beveik be išimties, yra dvi- ašmeniai. Žalvarinių vienašmenių kardų užtin- kama Egipte ir Azijos kraštuose — Asirijoje ir Palestinoje.⁶

Kita teorija einant, senesnis kardas yra tiesus, koks buvo vartotas Mino ir Mikėnų kultūrų. Vėliau atsirado pailgo lapo pavidalo žalvarinis kardas, manoma, plitęs iš šiaurės į pietų kraštus ir vėliau, jau net istoriniais laikais paplitęs Graikijoje. Kiek rodo išlikę meno paminklai, tais laikais kardas buvo vartojamas tik kirčiui, ginamasi būdavo šarvais ir skydu. Vartoti kardą ir smūgiui ir gynimuisi, smūgio atmušimui, yra visai modernus dalykas.

Iš to daroma išvada, kad kardas negalėjo išsivystyti iš durklo ar jieties antgalio, nes tuo

Vienas iš Sardinijos nuraghi, jo piūvis ir planas

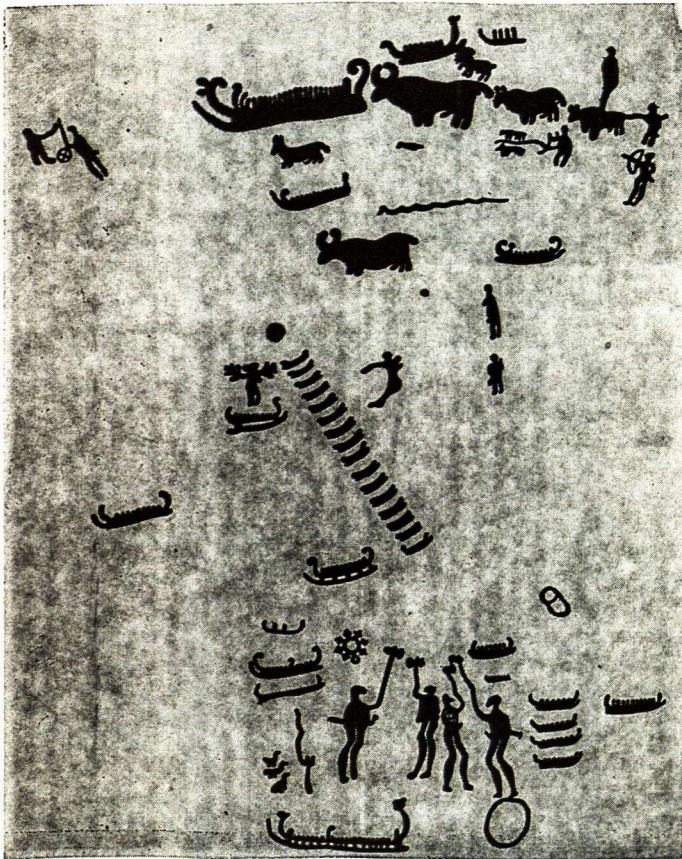
atveju jis būtų pradėtas vartoti pirmiausia dūriui. Tuo tarpu ir istorijos laikotarpiui prasidėjus visos necivilizuotos tautos dar vis vartoja kardą tik smūgiui. Tik civilizacijai pakilus kardas visose tautose virsta ir dūrio ginklu. Kai kurios Azijos tautos iki šiandien vartoja kardus tinkančius tik kirčiui ir kitaip jų nevartoja.²

Žalvarinių strėlių angalių nerandama tiek daug, kiek būtų galima tikėtis. Dar vis vyrauja titnaginiai antgaliai, nes tam tikslui titnagas gerai tiko ir buvo pigesnis už metalą. Ir žalvarinių strėlių antgaliai būdavo pritvirtinami liežuveliais ar movomis.

Dar iki pirmojo laikotarpio pabaigos randama lankininko riešui apsaugoti plokštelės pagamintos iš kaulo, akmens ir deginto molio. Jos išnyksta antrajame laikotarpyje, matyti riešo apsaugai pradėta vartoti odinė pirštinė ar kita panaši priemonė, kokia matoma rastose Sardinijoje figūrelėse.⁶

Kaip Kapadokijoje ir Sirijoje taip ir Traikijoje, o ypač Vengrijoje ir pagaliau visame

Raižiniai iš Žalvario amž. ant uolų švedijoje, Tanum vietovėje; karo laivai, kariai ir raguočių bandos — mėgiamiausios tų laikų temos

Dunojaus slėnyje, važiuoti, o vėliau ir raiti, nugalėtojai organizavo ir vedė mišrias vietines kariuomenes visomis kryptimis, kur tik galima buvo tikėtis grobio ir žemės.

Iš jų turėtų ginklų, kaip jau minėta, reikšmingiausias buvo kardas, kurio išsivystė daugybė vietinių tipų ypač Vengrijoje, nuo seniausio tiesių ašmenų tipo, kaip matėme, importuoto iš Italijos, arba dar anksčiau iš Mažosios Azijos per Helespontą, iki tipo išsivysčiusio iš Egėjo jūros pakraščiuose randamo pavyzdžio. Šis pastarasis, tikra prasme, buvo "geresnis ginklas" tekęs tiems šiaurės gyventojams, nes lapo pavidalo kardas pirmą kartą suderino dūrio ir kirčio elementus vienoje geležtėje, o visu ranke nos ilgiu einanti plokštė teikė jam tvirtumą, ten kur labiausiai jo reikėjo ir kurio trūko visose ankstesnėse geležtėse.

Tokių kardų radiniai, užtinkami dažniausiai pietų rytų kryptimi, net Egipte, drauge su kitais vidurinės Europos ginklais, priklauso didžiųjų jūrinių karinių žygių, vykusių apie 1200 m. pr. Kr., laikotarpiui.

Kipro saloje jie būdavo kopijuojami ir gaminami vietoje. Plisdami į vakarus jie pasiekė Ispaniją ir net Airiją, kas tik rodo koki puikūs ginklai jie yra buvę. Iš jų vėliau išsivystė ne tik specialusis X-IX ir VIII a. pr. Kr. Hallštatto kardas, bet ir graikų klasikinio laikotarpio kardai ir net, netiesiog, trumpieji ispanų kardai, kurie vėliau buvo pasisavinti romėnų. To pailgo lapo pavidalo kardo laikais žalvaris pradėjo užleisti vietą geležiai, kuri buvo daug geresnė medžiaga gaminti kertamiesiems ginklams. Tačiau tas vyksmas ėjo daugiau pietinėse srityse, kaip to kardo kilmės plotuose.¹

Žalvario amžiaus piešiniai išskaptuoti uolose Skandinavijoje, dažniausiai vaizduoja laivus ir jūrą, žemdirbystę ir raguočius ir, pagaliau, ginklus, ypač kovos kirvius ir atskiras kautynes. Žalvario amžius buvo kartu ir iškilusios laivininkystės amžius, pradžioje Viduržemio jūroje (prasidėjo su megalitinės kultūros plitimu), vėliau ir Atlanto pakraščiuose. Žaliavom turtingos vietos dalinai diktavo jūrinio susisiekimo kelius. Prekyba tada daugiausia vyko metalais ir Baltijos gintaru.

Tik geležiai pradėjus plisti, vario ir alvo paklausai krintant, didžiosios jūrų kelionės pasidarė nereikalingos. Žalvario amžiaus jūriniai keliai išyra, tolimųjų atstumų prekyba žlunga. Žalvario — jūrinis amžius, graikų vadintas Aukso amžiumi, baigiasi, geležis iškelia naują — žemyninį amžių.

Laikui bėgant žmonėms paaiškėjo, kad kivirčiai tarp kaimų nėra naudingi. Ir jau Naujojo akmens amžiuje, tai vienur tai kitur, atsiradavo kokia centrinė valdžia, kuri apjungdavo

PIRMASIS KARININKAS ŽUVĘS UŽ LIETUVOS LAISVĘ

P. DIRKIS

Šiais metais vasario 13d. sukako 40 metų kai kovodamas su bolševikais, ant Alytaus tilto žuvo pirmasis atsikūrusios Lietuvos kariuomenės karininkas, 1 p. p. vadas Antanas Juozapavičius.

Antanas Juozapavičius gimė 1894 m. vasario 13d, jis buvo kilęs iš Švakštonių dv., Vaškų vlšč., Biržų apskr. Jo tėvai buvo nedidelio dvaro nuomininkai, vėliau gyvenę Rygoje.

1905 m. Antanas pradėjo mokytis Rygos Aleksandro gimnazijoje, kurioj ėjo nuolatinės kovos tarp mokinių ir gimnazijos vadovybės, kuri mokiniams draudė gimnazijos rajone vartoti gimtąją kalbą, bet kokius tautinius mokslievių susirinkimus, kitų tikybių mokinius vertė eiti į cerkvę.

Juozapavičius jau iš mažens buvo išauklėtas grynai lietuviškoje dvasioje ir todėl nuolat buvo išvėlęs į ginčus su gimnazijos vadovybe. Už lietuvišką nusistatymą ir kaip aršus "revoliucionierius" jis buvo pašalintas iš 6 klasės. Tačiau jis nenusiminė, bet ryžtingai, kad ir vargingai, ėmėsi ruošti vaistininko profesijai. Po keletos metų praktikos vietinėse vaistinėse, jis įstojo Dorpat (Estijoje) universitetan į farmacijos skyrių, kurį sėkmingai baigė provizoriaus laipsniu.

Tačiau tą išgytą profesiją mažai jam teko naudoti, nes išliepsnojo Didysis Karas ir jis 1915 m. pradžioje stojo kariuomenėn ir buvo pasiūstas į Maskvos karo mokyklą. Ją baigęs tarnavo 57 rusų pulke. Pulko vadovybė pasiuntė jį į Gatčiną baigti kulkosvaidininkų mokyklą. Grįžęs į pulką prašėsi išleidžiamas į lat-

vių tautines karines dalis, kurios tuo metu jau buvo organizuojamos.

Po ilgų prašymų, pagaliau, jis buvo perkeltas į 6 Tukumo latvių pulką, dalyvavo mūšiuose vokiečių fronte, kur buvo sužeistas.

Prasidėjus Rusijoje lietuvių dalinių organizavimui 1917 m., Juozapavičius vienas iš pirmųjų ėmėsi šio darbo. Jis aktyviai dalyvavo lie-

keleta didesnių bendruomenių, o Žalvario amž. pradžioje ji jau visai ryškiai pasireiškia.

Žalvario amžiaus pradžioje karaliukai buvo tik kiek didingesni už, pav., bušmenų kaimelio vyresnįjį, kuris sėdėdamas po švęstu medžiu surinkdavo visą sumedžiotą grobį, dalindavo jį šeimų ugniakurams, pats sau pasilikdamas geroką dalį už tai apdrausdamas savo žmones nuobado, išlaikydamas laukus drėkinančius kanalus, suteikdamas apsaugą keliaujantiems, duodamas progos kilti prekybai, o svarbiausia, įvesdamas taiką ir tvarką per įstatymą ir religiją.⁹

Žalvario amžiuje buvo paplitęs sulės kultas, viena iš žymiausių to kulto šventovių buvo piet. Anglijoje Stonehenge.

Peru, p. Amerikoje, Žalvario amžius prasidėjo tais laikais, kai ten įžengė užkariautojas

Pizarro. Inkai gaminosi peilius, kirvius, maišydami varį su alvu. Meksikoje, kai aztekų Tenochtitlano valstybė išsiplėtė ir nukariavo savo kaimynus, žmonės pradėjo gyventi ankstyvą Žalvario amžių.⁹

LITERATŪRA:

- 1) The Cambridge Ancient History. 2) Encicl. Britannica. 3) Reallexikon der Vorgeschichte. 4) V. G. Child, The Dawn of European Civilization, 1947. 5) Max Jaehns, Handbuch einer Geschichte des Kriegswesens, 1880. 6) G. G. Mac Curdy, Human Origins, 1924. 9) C. S. Coon, The Story of Man, 1954. 10) G. Bibby, The Testimony of the Spade, 1956. 12) P. Hermann, 7 Vorbei und 8 Verweht, 1954. 23) V. G. Child, What happened in History, 1952. 35) H. Peake & H. J. Fleure, Merchant Ventures in Bronze, 1931. 36) H. Peake & H. J. Fleure, The Horse and the Sword, 1933. 37) O. Spengler, Reden und Aufsätze, 1951.

tuvių karių suvažiavimuose, buvo renkamas į vykdomuosius organus, dalyvavo įvairiose delegacijose prašant leidimo Rusijoje steigti lietuvių karines dalis.

Pagaliau tokį leidimą gavus, Juozapavičius buvo paskirtas Vitebsko lietuvių bataliono vadu. Rusijoje valdžią paėmus bolševikams ir išformavus lietuvių dalis Juozapavičius grįžta į Lietuvą ir 1918 m. lapkričio mėn. pradžioje stoja į naujai besikuriančią Lietuvos kariuomenę Vilniuje. 1918 m. lapkričio 21 d. jis aktyviai pasireiškia pasirašydamas jaunųjų karininkų ultimatumą reikalaujantį atsteigti Lietuvos kariuomenę, o 1918 m. lapkričio 23 d., paskelbus pirmąją Lietuvos kariuomenės išakymą, kad atkuriamą Lietuvos kariuomenę, Juozapavičius buvo paskirtas Krašto Apsaugos ministerio adjutantu. Su ministru pirm. ir kartu Krašto Aps. ministru prof. A. Voldemaru jis važiuoja į Berlyną valstybiniais reikalais. Prieš išvykdamas savo dienoraštyje jis rašo: "Sudiev Vilniau! Sudiev, Lietuvos sostinė! Greit nesimatysime. Gal ir daug teks nukentėti, daug ašarų ir kraujo pamatyti. Gal tu į lietuvių pardavikų nelaisvę pakliūsi ir vėl būsi prie ko nors priskirtas. Būk ramus! Neilgam! Išvaduos tave Lietuvos sūnūs."

Ir ištikrųjų tai buvo neilgam, nes Juozapavičius, palikęs Krašto Aps. ministerį Berlyne, skubiai grįžta į Vilnių gruodžio mėn. pabaigoje ir randa sostinę beveik tragiškoje būklėje. Priešai brovėsi į kraštą iš visų pusių ir jau grėsė Vilniui.

Lietuvos kariuomenės naujų dalinių organizavimas buvo perkeltas iš Vilniaus į kitus miestus. Grįžusiam Juozapavičiui teko 1 p. pul-

kas, tuo metu kuriamas Dzūkijos sostinėje Alytuje. Nors iš kart jis buvo paskirtas pulko vado pavaduotoju, tačiau netrukus tapo vadu. Kad ir neilgai jis tam pulkui vadovavo, bet daug nusipelnė. Pulkui jis padėjo tvirtą pagrindą. Savo tauriu pavyzdžiu, stipria valia ir drąsa stiprino savo pulko karius.

1919 m. vasario mėn. bolševikų kariuomenė jau pradėjo brautis į Alytaus sritis. Tuo metu dar kai kurie vokiečių daliniai nebuvo pasitraukę ir prieš bolševikus tebelaikė bendrą frontą. Tačiau pas vokiečius drausmė buvo jau pakrikusi ir su lietuviais jų santikiai buvo nekokie. Tad visus fronto sunkumus teko pakelti 1 p. pulkui ir ginti Alytų.

Iš vasario 12 d. į 13 d., Juozapavičius prasiūšęs iš apsupimo ir, pasinaudodamas nakties tamsa, norėjo išeiti prie plento į bolševikų užnugarį, kad priverstų bolševikus trauktis. Tačiau manevras nepavyko. Vokiečių daliniai, norėdami kautynių išvengti, pasitraukė, o saviškių, kad užkirstų priešui kelią, buvo per mažą jėgų. Todėl, kad ir gero plano teko atsisakyti ir trauktis. Juozapavičiui raitam traukiantis per Alytaus tiltą ir vykstant smarkiam susišaudymui, 1919 m. vasario 13 d. 8 val., savo gimtadienio rytą, jis buvo nukautas.

Vietos gyventojai jo palaikus slaptai palaidojo vietos kapuose, o vėliau jie buvo perkelti į bažnyčios šventorių ir ant jo kapo pastatytas kuklus, bet labai reikšmingas paminklas iš Dzūkijos žemės surinktų, savanorių krauju aplaistytų akmenų. Tiltas ant kurio jis žuvo buvo pavadintas Juozapavičiaus vardu ir žuvimo vietoje padėta lenta su užrašu: "Čia žuvo kar. Antanas Juozapavičius".

Generolui POVILUI PLECHAVIČIUI,
ilgamečiui L. V. Sąjungos "R a m o v ė"
Centro Valdybos Pirmininkui, jo mylimai
mamytei mirus, gilią užuojautą reiškia

L. V. S-gos "Ramovė"
Centro Valdyba

Buv. Kariuomenės Teismo pirmininkui ir
Vidaus Reikalų Ministeriui teisininkui

A.A. pulkininkui SILVESTRUI LEONUI
mirus Lietuvoje, jo seserį Magdalena,
svainį Joną ir krikšto dukrą Meilutę
Tapulionius tikrai užjaučiame

L. V. S. Ramovė
Chicagos Skyriaus Valdyba

Gen. Povilui Plechavičiui, Jo Šeimai ir
Artimiesiems, Mylimai Motinėlei

KONSTANCIJAI PLECHAVIČIENEI

mirus, gilią ir nuoširdžią užuojautą reiškia

Stasys Virpša

L. V. S. Ramovė Centro Valdybos buv.
Pirmininką ir Čikagos Skyriaus Narį
GENEROLĄ POVILĄ PLECHAVIČIŲ,
Jo Mylimai Motinai

A. A. Konstancijai Plechavičienei
mirus, tikrai užjaučiame.

L. V. S. Ramovė
Chicagos Skyriaus Valdyba

Redaguoja
V. A. Mantautas,
38 Sawtell Ave.,
Brockton 39,
Mass.

TREMŲ TRIMITAS

KETVERI METAI

P. PETRUŠAITIS

1955 m. spalio mėn. 23 dieną gimė naujas šaulių padalinys tremtyje — Wisconsin Šaulių Klubas. Steigiamasis susirinkimas buvo ne-gausus. Dalyvavo tik 20 asmenų, įskaitant ir LŠST Centro Valdybos atstovą šaulį A. Valat-kaitį. Šauliais steigėjais apsisprendė tapti tik 15 asmenų, iš kurių tarpo buvo išrinkta laikinoji valdyba, sėkmingai išvysčiusi tolimesnę Klu-bo veiklą. Čia ir norėtusi žvilgtterėti į tą ket-verių metų šauliškos veiklos barą.

Klubo (dabar Kuopos) nariai gyvena tri-juose Wisconsin valstijos miestuose: *Milwaukee*, *Kenosha* ir *Racine*. Didesnė šaulių dalis, kurių dabar vienetė yra 46, yra iš *Racine*; gal todėl ir pats Klubo veikimas daugiausiai reiškiasi to-je lietuvių kolonijoje.

Pirmąsias veiklos metines Klubas šventė pakilioje nuotaikoje. Tąja proga, 1956.X21, buvo

pašventinta Klubo vėliava, kuriai įsigyti lėšas paaukojo š.š. K. Žilėnas, Iz. Tilton ir J. Vir-bickas. Šventinimo apeigas atliko kun. dr. V. Andriuška, M.I.C., dalyvaujant trims poroms krikštatevių, LŠST Centro Valdybos atstovams, Klubo nariams, *Racine* veikiančių liet. organi-zacijų atstovams, svečiams tautiečiams iš *Ra-cine* ir kitų aplinkinių miestų. Vėliavos krikšto tėvais buvo: š. prof. J. Šimoliūnas — Iz. Til-ton; š. k. Žilėnas š. J. Skirmuntienė; š. J. Vir-bickas — š. Bukaitienė. Po vėliavos šventinimo apeigų Šv. Kazimiero parapijos salėje įvyko iškil-mingas banketas, kurio metu vėliava Centro Valdybos atstovo š. adv. Rapolo Skipičio buvo įteikta Klubui saugoti iki Lietuva bus nepri-klausoma ir tada, kaip vėliavoje yra įrašyta, parvežti ją *Nepriklausomai Lietuvai*.

Kasmet švenčiama tradicinė šaulių šventė

LŠST DLK Kęstučio kp. Sėdi 3-čias iš k. prof. J. Šimoliūnas, greta jo kuopos v-bos pirm. š. J. Giedrikas. Kuopos vėliava buvo iškilmingai pa-šventinta 1956 m. spalio mėn. 21 d.

K A R Y S

Joninės ir minima Kariuomenės šventė. Taip pat Klubas dar buvo surengęs keletą kultūrinio pobūdžio linksmavakarių.

Sėkmingai veikia sportinio šaudymo sekcija, kuriai nenuilstamai vadovauja š. V. Kažemėkaitis. Kasmet įvykdomi bent trys sportinio šaudymo pratimai mažojo kalibro šautuvais ir pistoletais.

Mažojo kalibro šautuvą Klubui dovanojo š. K. Žilėnas, o pistoletą Klubas įsigijo savo lėšomis.

Nepamirštami bendrieji lietuvių reikalai. Jie remiami darbu ir pinigais. Lietuvių organizacijoms bei įstaigoms paaukota \$274.00. Į šią sumą neįeina šalpos reikalai, kuriems išleista kiek didesnis kiekis pinigų. Yra nusistovėjęs gražus ir girtinas paprotys lankyti kiekvieną šaulių ligos atveju bei jam įteikti dovanėlę Klubu vardu.

Klubas turi už beveik tris šimtus dolerių turto, o jo kasoje prisilaiko kiek daugiau kaip penki šimtai žaliukų. Turimas ir Statybos Fondas su \$300.00 ištekliais.

1959.II.21 visuotinis Klubu narių susirinkimas, paragintas Centro Valdybos, nutarė pakeisti vieneto pavadinimą sekančiais: LŠST DLK *Kęstučio Kuopa Wisconsin'e*. Tačiau praktiškais sumetimais, kur nereikia oficialumo vienetas save vadina Kęstučio Šaulių Kuopa.

Du mielus idėjos brolius š. *Kazį Mockų* (ž. nuotrauką) ir š. *Joną Virbalą* priglaudė svetinga Amerikos žemė. (š. J. Virbalo nuotr. nepavyko gauti. RED.)

Š. prof. J. Šimoliūnas yra išrinktas Kuo-

pos Garbės Šauliu. Kuopos valdybos pirmininku, nuo pat jos įsikūrimo, yra š. J. *Giedrikas*.

1959 m. spalio mėn. 24 d. Kuopa paminėjo dvi reikšmingas sukaktis: Šaulių Sąjungos 40 m. Jubilėjų ir jos įkūrėjo bei ideologo a.a. Vlado Putvinskio — Putvio 30 — asias mirties metines. Kartu prisiminta, kad tai yra ir Kuopos ketverių metų veikimo sukaktis.

Minėjimo prezidiumą sudarė: LŠST centro pareigūnai S-gos narys adv. R. Skipitis, Kuopos Garbės Šaulys prof. J. Šimoliūnas ir š. K. Žilėnas, kun. J. Kupris bei Kuopos v-bos pirmininkas š. J. Giedrikas.

Iškilmės pradėtos J.A.V. himnu ir invokacija, kurią sukalbėjo kun. J. Kupris, Šv. Kazimiero parapijos klebonas. Gerbiamas klebonas lietuvių tautos priešą sulygino su Antikristu, kuris siekia pavergti visą pasaulį. Tačiau priminė, kad Dievo palaimintas Dovydas nugalėjo Galijotą ir kad Augščiausiojo galioje išklausti mūsų maldas, kad būtų palengvintos kančios mūsų broliams ir kad laisvė grįžtų lietuvių tautai.

LŠST Garbės narys adv. R. Skipitis supažindino klausytojus su sąlygomis, kurių įtakoje gimė Lietuvos Šaulių Sąjunga. Taip pat kalbėdamas apie a.a. Vladą Putvį apibūdino jį kaip nuoširdų lietuvių patrijotą, kuris rūpinosi tautos reikalais, ypač kai ji dar žengė pirmuosius nepriklausomo gyvenimo žingsnius. Buvo jaučiamas didelis ginkluotos pajėgos trūkumas atremti priešus fronte ir palaikyti tvarką viduje. V. Putvyss siūlė steigti civilinę organizaciją, tvarkomą kariškais pagrindais, kuri galėtų tuos trūkumus papildyti. Jis sugebėjo savo idėją perduoti kitiems ir to pasėkoje buvo įkurta Šaulių

L D K Kęstučio kp.
1956 m. rugp. 4 d.
sportinio šaudymo
pratimų dalyviai

ŠAULIŠKOS IDĖJOS VERSMĖS

BR. KETURAKIS

Netekimas savosios žemės po kojomis ir išbloškimas iš Tėvynės namų skaudžiai sukretė visų lietuvių dvasinę pusiausvyrą, kurios pergyvenimai lydės mus dar ilgai. Visi planuotieji kultūrinių vertybių polėkiaai persimetė naujon gyvenimo aplinkon, žymia dalimi prarasdami tautinių apraiškų atspalvius. Pastangos suregzti lietuviško kamieno bendruomeninį gyvenimą atsimuša į eilę kliūčių, kylančių iš mūsų siauros sampratos apie asmens vaidmenį organizaciniame veikime.

Šių sudėtingų apystovų sukūryje šauliškos idėjos atkūrimas privalo užimti tvirtą ir sąžiningą poziciją, kurioje glaustūsi visi sveikos minties ugdytojai, inėsdami šaulių organizacijai tą kraitį, kurį Tėvynės prieglobstyje būdami įsigijo. Nūndien aplinka reikalauja, kad šaulių užsimojimai nepažeistų kūrėjų ir visi jos nariai būtų garbingi perteikėjai ir palaikytojai tų šaulišku versmių, kuriose augo ir ryškėjo šios galingos organizacijos veidas.

Tam kilniam užsimojimui vykdyti turi būti

sutelktos stiprių dvasinių užsimojimų asmenybės, kurioms gerai pažįstamas kieto gyvenimo kelias ir kurios savąja bendruomeninio veikimo galia ryžtasi tęsti šaulišku idėju įgyvendinimą.

Jungtis šauliškame gyvenime sudaro tą aplinką, kurioje jos narys, nepraradęs savo asmens gerųjų savybių, pilnai semiasi tos dvasinės galios, kuri gaubia visą idėjinį šaulių gyvenimą, tad ir vadovaujantieji turi skirti ypatingą dėmesį į vidaus gyvenimo apraiškas, kad jos nariai pasijustų įaugę bendron šeimon ir neliktų atstumti.

Šaulių organizacija buvo išskirtina savo paskirtimi ir vidaus santvarka, kurios anuometinis bruožas išvedė ją ligi garbingų uždavinių atlikimo net paskirose šaulių, kaip kovotojų, sunkiausiose pasiaukojimo apystovose, todėl šiandieniniai organizacijos gyvenimo šešėliai sukrečia jos narių ir rėmėjų pusiausvyrą ir reikalingi skubaus išlyginimo.

Sąjunga. V. Putvys likusią savo gyvenimo dalį pašventė šauliškajai idėjai.

K. Žilėnas priminė, kad LŠS-gą kūrimosi pradžioje finansiniai rėmė J.A.V. lietuviai, dar tikrai nežinodami, kokią reikšmę ji suvaidins Lietuvai. Dabar, kada jau žinoma, kiek daug Lietuvos gerovei Šaulių S-ga yra pasitarnavusi, ar neprivalėtų šio meto lietuviai be didelių raginimų glaustis prie jos, tremtyje atsikūrusios...

Meninėje dalyje pasirodė Kenosha — Racine jaunimas su tautiniais šokiais. Jaunimui vadovauja St. Milančius.

A. Palaitytė padeklamavo, o I. Vindašiūtė pagrojo akordeonu.

Sceną puošė J.A.V., Lietuvos ir LŠST DLK Kęstučio Kuopos vėliavos bei a.a. V. Putvio paveikslas.

Minėjimas, kuris įvyko Šv. Kazimiero parapijos svetainėje, Racine, Wis., baigtas Lietuvos himnu.

Patiekiau keletą trumpų metmenų apie kęstutiečių 4 metų veiklą. Nėra padaryta nei labai daug, nei per mažai. Visi: valdyba, pareigūnai ir nariai su atsidėjimu ir noriai vykdė nutarimus, ruošė veiklos planus ir dirbo. Reikia tikė-

A.A. š. Kazys Mockus
(1910-XI-22 — 1959-VII-2), buv.
policijos tarnautojas, tremtyje
DLK Kęstučio kp. narys

tis, kad ketverių metų patirtis ir atsiekti pasiekimai dar geriau užgrūdins ir paskatins kęstutiečius palaikyti garbingas šauliškąs tradicijas, dirbti atsikūrusios Sąjungos naudai ir siekti laisvės Tėvynei Lietuvai.

THE WHITE HOUSE
WASHINGTON
THE ASSISTANT TO THE PRESIDENT

October 9, 1959

Dear Mr. Stasaitis:

This will acknowledge your letter, on behalf of the Brockton Chapter of the National Guard of Lithuania in Exile, and enclosed letters with reference to the forthcoming exchange of official visits by the President and Mr. Khrushchev.

In connection with these visits, I thought perhaps you might like to have the enclosed copy of the Joint United States — Soviet Communiqué issued at the close of Mr. Khrushchev's visit to this country, as well as the text of the President's September tenth report to the American people on his European trip which outlines the reasons for extending the invitation. Since taking office, the prime objective of the President has been a just and lasting peace and all of his actions bear this out. You may be sure that many, many hours of prayerful thought were given by him to extending the particular invitation. Under the Constitution, the President is charged with the conduct of our foreign policy and, as he indicated at a recent press conference, he intends to use his last atom of energy, if necessary, in the cause of peace. Your interest in letting us have an expression of your views is appreciated.

Sincerely yours,
WILTON B. PERSONS

Mr. Joseph Stasaitis
Chairman
Brockton Chapter
National Guard of Lithuania in Exile
136 Sawtell Avenue
Brockton 39, Massachusetts

Enclosures

Iš Tėvynės atsineštas dvasinių vertybių aurodas yra gyvoji šaltinių versmė visam mūsų tolimesniam gyvenimui, tad jų atgaivinimas ir išlaikymas yra mūsų dogma. Šauliškame darbe reikia žymiai didesnio pasiaukojimo akstino, nes ką tik pradėtas atkūrimo darbas atsitrenkė į eilę užtvarų. Skaudžiausiai yra tai, jog dalis mūsų vyresniųjų esame tuo pagrįstai pakaltinami. Šitokiose sąlygose išblėsta narių pasiaukojimas ir asmuo netenka gyvosios atramos — bendrų šauliškų idealų siekimo, o tas jau veda prie išnykimo.

Mūsų vienetas — D.L.K. Kęstučio šaulių

TREMTIES TRIMITO SKAITYTOJAMS.

Šie TREMTIES TRIMITO papildomi puslapiai yra apmokėti LŠST DLK Kęstučio Kuopos Wisconsinie lėšomis. Švęsdama savo ketverių metų sukaktį, Kuopa paaukoko TREMTIES TRIMITUI \$ 55.00 ir taip pat atsiuntė dviejų narių rašytus straipsnius bei tris nuotraukas.

Nuoširdžiai dėkodamas LŠST DLK Kęstučio Kuopai už auką ir atsiųstą medžiagą, TREMTIES TRIMITAS džiaugiasi gražia Kuopos veikla ir linki sėkmės Kuopos vadovybei ir nariams įžengus į penktuosius Šauliško darbo metus.

ŠVIESIAM A.A. MYKOLO SLEŽEVIČIAUS
ATMINIMUI

Suėjus 20 metų nuo a.a. MYKOLO SLEŽEVIČIAUS mirties, su gilia pagarba širdyje prisimename šį didįjį lietuvių tautos vyrą. Jo atmintis liks mums visuomet šviesi ir brangi ne vien kaip vieno iš svarbiausių Lietuvos valstybės kūrėjų, trijų Lietuvos vyriausybių Ministerio Pirmininko, bet ir kaip didelio šaulio, nuoširdžiai dirbusio Lietuvos Šaulių Sąjungoje ir priklausiusio jos Centro Valdybai.

Drauge su jo artimaisiais pagerbdami brangų Mirusįjį, prisimename jo 1921 m. vasario mėn. 4 d. Steigiamajam Seime apie Šaulių Sąjungą tartus žodžius: "Kas gi yra ta Šaulių Sąjunga? Juk tai ta pati liaudis, tie patys valstiečiai ir darbininkai, kurie myli kraštą daugiau, kaip savo gyvybę, ir stojo ginti tą savo mylimą šalį, palikdami savo šeimas laimei ar nelaimi Vilniuj ar kitur".

Mykolo Šleževičiaus amžinai gyva dvasia tepadedu šauliams, kur jie bebūtų, kaskart iš naujo įgyvendinti šiuos žodžius, tepadedu išlaikyti savo idėjos žiedą visuomet skaistų, jį nuolat gaivinant širdies auka, o atėjus laikui vėl stoti į kovą už Lietuvos Nepriklausomybę.

LIETUVOS ŠAULIŲ SĄJUNGOS TREMTYJE
CENTRO VALDYBA

kuopa Wisc. — stengiasi eiti teisinga linkme, sutampančia su pirmtakūnų kūrėjų idealais ir naujai atkurtais uždaviniais. Į buvusias nemažias spragas reaguojame ir savo pasiūlymus perduodame S-gos vadovybei.

Šauliškas ryšys, apjungias visų mūsų savanoriškus užsimojimus, kurių gelmėje statome Tėvynės meilę ir sąžiningą darbštumą, tebūna tų idėjinių versmių šaltinių, kuriame tarptų visos organizacijos veikla.

RED. PASTABA: Šis straipsnis nereiškia visos LŠST DLK Kęstučio Kuopos nuomonės.

EMILĖ PASALANTĖ

KALĖDOS SU BYRANČIOMIS ŽVAIGŽDĖMIS IR SNAIGĖM

Pro karpytas ir augštai, lyg angelų sparnai, ištiestas palmių šakas, pamačiau pirmąją Kalėdų žvaigždėlę. Žiūrėjau į ją ir galvojau — ji vienodai šypsosi visam pasauliui: tokią ją matys šią naktį Lietuvos žmonės, tokia pat meili ji patekės ir Sibiro taigose... Tik žemės rutulio paviršius įvairus ir ne vienodos nuotaikos vyrauja jos klajoklio žmogaus širdyje.

Lyg linksmosios pamergės greitai viena po kitos pasirodė ir daugiau žvaigždžių, bematant akys pastebėjo ir visą jų sietyną, kuriame nelabai poetiškai aukštiejininkas drypsojo mėnulis. Ne, niekadoms jo tokio nemačiau tėvynėje... Tačiau ir viskas čia kitaip, tartum, atvirkščiai. Ir šią pirmąją tropikų šaly Kalėdų naktį grįžtu namo žaliu sodo tekeliu, praskleisdama sau kelią pro žieduotų krūmų šakas, o palangės šviesoje skaisčiai raudonoja "Sombrilla Japonesa" (japonų Lietsargis) — Kalėdų pasididžiavimas. O kas yra girdėjęs gražesnę orkestrą, kaip tropišką vakaro gamtos muziką? Ji ryški ir iškalbinga, kurią kartą išgirdęs niekadoms neužmirši.

Staiga — šūvis, vienas po kito prikalė vietoje. Nespėjus atsipeikėti

ėmė kristi padangė šimtai žvaigždučių, pabirdamos žalių kalnų viršūnėmis. Ir taip iš visų pusių, nušviečiant padangę it žaibų debesys krito, lyg degdami švytravo aplinkui kalnai. "Colvora, polvora" — girdėjosi linksmi vaikų balsai, jie visus metus rinko centus šiam momentui, kad galėtų apsirūpinti parado deglais "polvoromis" vadinamais. Be jų čia Kalėdos nebūtų Kalėdos. Gali neturėti ko geriau pavalgyti, bet be "polvorų" Kalėdos neįmanomos. Kaip gi ryškiau pareikši savo kalėdinį džiaugsmą? Ir Kalėdų maldos be to triukšmo Dievulis gali neišgirsti... Jas degė tėvų tėvai ir niekas negalėtų išdrįsti juos panaikinti.

Parke prie dirbtino maudyklių prūdo susirinkusios šeimos. Vieni padegę raketas sviedžia vandenin, iš kur sprogdamos iškelia įdomius stulpus; kiti jas leidžia į viršų. O vaikai uždegę degalų dagtis sukasi su jais arba bėga pirmyn skleisdami auksines ugneles. Kiek džiaugsmo, kiek krykštavimo ir koks gražus vaizdas tarp žalių krūmų ir medžių!

Nežinodamas šių papročių ir atsiradęs Kalėdų naktį Columbijos mieste, manytum, kad prasidėjo karas. Padangė nušviesta iš visų pusių lei-

džiamomis raketomis. O šaudymas, o pleškinimas! Oras pilnas parako dūmų ir kvapo. Iš to viso džiaugsmo būna ir ašarų, nes tokią naktį neapsieinama ir be nelaimingų atsitikimų, susižeidimų ar gaisrų. O ir begaminant tuos parako deglus nemažai pasitaiko įvairių nelaimių. Tačiau tai nėra priežastis, kad jų daugiau neberekėtų gaminti... Kuo gi aprūpinsi tuos šimtus gatvėse išsirikavusių kioskų, ir ką beleisi Kalėdų naktį į padangę?! Reikia, juk išblaškyti ir piktąsias dvasias, kurios vis taikstosi apie žmonių gyvenvietes.

Iš kur tas mums keistas paprotys šiame, palyginti nesename katalikiškame krašte? Vieni sako jį atėjus drauge su ispanais, šį kraštą užėmusiais. Kiti jo kilmę riša su japonais, kurie esą žinomi įvairių bengališkų ugnių specialistai.

Ateivius iš Europos pirmos, tokios triukšmingos, Kadėdos lyg pritenkia. Esame pripratę prie kūčių rimties, prie ramios ir taikios Kalėdų nakties, kada baltutės snaigės, tyliai krisdamos užkloja žemę ir visur jos rūpesčius bei vargus. Ten, kur prie šilto namų židinio susirinkusios šeimos kūčių vakarą laužo šventą plotkelį ir brandina kupinas kuo geriausių linkėjimų vienas kitam širdis. Kur baltu keliu važiuojant į Bernelių Mišias skambučiai lydi, o prie Betlie-

ŠAULIŲ VIENETŲ PADANGĖJE
V. A. M.

Lietuvos šaulių Sąjungai žengiant į 6-uosius gyvenimo metus Tremtyje, norisi mesti trumpą žvilgsnį į jos vienetų veiklą. Vietos taupumo sumetimais, čia nesuminėsime visų vienetų, ir taip pat visos eilės šaulių nuveiktų darbų, tačiau tikimės šią spragą užpildyti vėliau, kituose numeriuose.

Du šaulių vienetai tremtyje šiais metais atšventė savo 5-erių metų sukaktį: LŠST Toronto Putvio Kuopa (pirmasis LŠST vienetas tremtyje) ir LŠST Čikagos DLK Vytauto Didžiojo Kuopa (pirmasis LŠST vienetas J.A.V.-bėse).

Toronto Putvio Kuopai šiais metais buvo pašventi specialūs papildomi TREMTIES TRIMITO puslapiai, tad šį kartą tik pažymėsime jog Kuopa ir toliau gražiai veikia, aktyviai reiškiasi liet. kultūriniam gyvenime. Kuopos nariai dalyvavo ramovėnų šventės minėjimo pravedime ir organizavime, vadovaujant Kuopos pirmininkui šauliui Juozui Jankaičiui.

Čikagos DLK Vytauto Didžiojo Kuopa Lapkričio 8 d. turėjo savo susirinkimą, kurį pravedė Kuopos pirmininkas š kun. Antanas šeštokas. Kuopos meno kuopelė ruošia linksmą vakarą Lietuvių Auditorijoje, kurio metu bus vaidinama 3v. Komedija

iš šių dienų gyvenimo, vardu "Gyvenimo Eleksysras". Vaidina 6 asmenys režisuojant akt. Alf. Brinkai. Veiklai sustiprinti, nutarta Kuopos susirinkimus daryti kas du mėnesiai. Prie Čikagos Kuopos taip pat veikia šauliai rėmėjai, kurių kiekvienas sumokėjo po \$12.00 į metus

LŠST Montrealio Karaliaus Mindaugo Kuopa džiaugiasi nauju dideliu laimėjimu — šiais metais gautu juo Quebeco Provincijos Carteriu, Carteris išduotas šauliams, kaip "The Club of the National Guard of Lithuania in Exile in Montreal", su pagrindine veiklos vieta (chief place of business) Montrealyje ir teise

jaus vaikučiai tyliai susikaupę tiesia rankutes, kad pasuptų Mažąjį Kūdikėlį ir paprašytų sau ir tėveliams sveikatos. Ir mamytės laike kūčių pradėtą ir tiek kartų drauge giedotą Kalėdų giesmę — Sveikas Jėzau Mažiausias — baltos snaigės išnešioja pievomis ir laukais, ir, rodos, visas pasaulis ją gieda. Tu ją visur, net ir čia... šio triukšmo garsuose girdi.

SPAUDINTAS ŽODIS

Ištartas žodis nebesugrįžta. Juo labiau spausdintas — jis lieka amžinu liudininku tos minties, kuri kaip paukštis išskrido į pasaulį, liudininku žmogaus, kuris turėjo skelbti tiesą. Vargas tam, kas vietoje tiesos skelbė melą. Jis, kaip tas neregis, mynė ant gyvačių, skynė piktžoles vietoje rožių. Kada jis praregėjo, jau buvo pervėlu — kas įvyko, nebesugrąžinsi.

Spausdintas žodis, kaip ir pasėtas grūdais, daug jų supus, o vienas, papuolęs į gerą dirvą, duos šimtus vaisių, pražydęs gražiausiais žiedais.

Spausdintas žodis kurtus ir negyvas, be gyvos širdies, be skrajojantčios ir nuolat šviesos beieškančios dvasios. Palietęs ją, it muzikos instrumentą, jis pažadina skambias ir žaivas melodijas. Šios plaukia pasaulin savu keliu žadindamos ir skelbdamos tą pačią amžiną tiesą.

Spausdintas žodis, kaip nuolat tekąs kalnų šaltinėlis — jis atneša gaivumo jis pastiprina tą, kuris pasiryžęs kopia į viršūnes. E.P.

T I E S A

Kas žaloja Tiesą, tas stačiai kerta kardu į savo paties sąžinę. Milionai žmonių turi namus, piliis, lūšnas ir rūmus, bet Tiesa prašosi tik mažos — žmogaus širdies kertelės.

Iš teismų žiūri Tiesos akys, bet jos labai ašarotos. Tiesa šaukiasi per visų nekaltai kalinamųjų lūpas, per tortūrų žaizdas ir per pavergtų tautų sunkią barikadą.

Vargšė mano Tauta, tavo gyslos perpiautos, tavo akys tortūrų ašarų išplautos, kad per tavo šventas aukas — Teisybė praregėtų.

Sąžinė ir Tiesa yra budriausi žmogaus sielos radarai. Tiesos švyturys mus visus veda — pro savęs nusigalėjimo palmes.

Žmogiškieji darbai, kaip ir visi šio pasaulio dalykai, keičiasi; vien tik Tiesa pasilieka nesiūbuojama.

M. Aukštaitė

Kalėdoms artėjant pagalvokime ar nesiranda mūsų tarpe sergančių, nelaimingų asmenų, šeimų buv. kovotojų, invalidų ir t.t. kuriuos švenčių metu galėtume pasikviesti pas save, aplankyti, kokią prasmingą dovanėlę nunešti ar kt. būdu juos atminti, džiaugsmą suteikti.

“NERIMA NARUTĖ”

LIKIMO RANKOJE

*Ši kelionė sunki ir ilga,
Paklaidino likimas takus.
Ir giesmėje sutirpus daina —
Išsiūbavo kančioje varpus.*

*Gal išauš mums šviesi valanda?
Gal pavėju pasuksim bures?
Sidabru apsiliejus laida,
Paukščių kelią gelmėje paties.*

*Ilgėsys tada brolis šalia,
Nusives per žieduotus laukus,
Tada verksim klajūno dalia,
Prisiminę vaikystės takus.*

*Prisiglausime prie žemės šventos,
Po žiemos, po speiguotų šalnų,
Bus praėjus legenda baisi,
Odisėjo sunkių valandų.*

kitur steigti savo skyrius. Šaulių sąrašė, kurie išvardinami čarteryje, pirmasis figūruoja Tėvas Jonas Borevičius, S.J. Šauliams labai malonu matyti gerbiamą J. Borevičių savo eilėse, nes jo asmenyje šaulių Sąjungoj reiškiasi kilnus lietuvis ir kunigas, narys tos Lietuvos Jėzuitų Provincijos, kuri tremtyje tiek daug daro lietuviškos namų židinio ugnelės kurstymui. Čarteryje taip pat minimas energingas Kuopos pirmininkas (nuopat kuopos įsteigimo) — š. Stasys Barauskas, Jonas Jurgutis, adv. Joseph P. Miller, Antanas Žukas, Stasys Višniauskas ir Juozas šiaučiuolis.

LŠST Brocktono Martyno Jankaus Būrys, vadovaujamas šaulio inž. Juo-

zo Stašaičio, visą laiką gražiai dalyvauja Brocktono kultūriniame ir tautiniame gyvenime. Būrio nariai reiškiasi Liet. Eendruomenėje (dabartinė vietos Bendr. Pirmininkė yra šaulė Sofija Stašaitienė), Balfė ir kt. organizacijose. Daugiausiai Būrio pastangomis buvo išgelbėta Lietuvių Bakūžė BROCKTON FAIR, nuo likvidavimo. Tos pačios BROCKTON FAIR metu, Būrys organizavo, ruošė, tvarkė ir pravedė pamoką Liet. Bakūžėje, taip pat suruoš Lietuvos Dieną su plakatais ir eiseną, orkestru, tautiniais šokiais ir kalbomis. Kalbėtojų tarpe buvo Brocktono burmistras ir vienas Miesto Tarybos narys. Taip pat Brockton Fair metu Būrys atspausdino ir surinko parašus po 137 laiškais JAV

prezidentui ir nusiuntė į Washingtoną drauge su Būrio pirmininko lydraščiu. Laiškuose buvo reiškiamas nepasitenkinimas (deepest indignation) Kruščio vizitu Amerikoje. Baltųjų Rūmų atsakymas yra spausdinamas šiame numeryje. —Neseniai Būrys paminėjo Liet. Kariuomenės šventę, kurios metu kalbėjo liet. karo aviacijos majoras J. Svilas. Majoras J. Svilas, žygio į Vilnių dalyvis, tą pačią dieną įstojo nariu į Būrį, drauge su juo įstojo dar vienas naujas narys, muz. šmėtas). (Reikia tikėtis sekančiais metais Būrys galės išaugti į kuopą) Worcesteryje vykusioje skautų sporto šventėje gražiausiai žaidusiai komandai buvo įteikta Būrio dovanota taurė.

J. A. VALSTYBĖS

— Cheminiai, bakteriologiniai ir radiologiniai ginklai neįeina bendron ginklų sistemon. Tautinės Saugumo Tarybos rezoliucija juos leidžia vartoti tik atsikėrimo atveju. Armija daro pastangų tą apribojimą panaikinti. Pakeitimo viltį didina tai, kad rusai šios rūšies ginklamis skiria daug dėmesio, be to, kaikuriuos turimos medžiagos yra labai veiksmingos, bet nežudančios; jos tik laikinai žmogų padarančios neveiksmingos. Toki "užmigdyti" gyventojai, vietovę užėmus, lengvai gali būti surūšiuoti— vieni tolimesniai naudingam darbui, kiti kalėjiman ar belaisvių stovyklon.

Šio rudens vieną dieną Pentagono 29,000 tarnautojų užuodė nemalonų kvapą. Betiriant priežastį, rasta, kad tas kvapas sklido iš vėdinimo-vėsinimo vamzdžių. Išaiškinta, jog tas dvokiančias dujas paskleidė Armijos Chemijos Korpo karininkai. Jie be jokio leidimo, persirengę ir vaizduodami vėsinimo specialistus, apgaulingai įsigavo Pentagonon — karinių smegenų ir nervų centran, ir vykusiai pademonstravo cheminių medžiagų svarbumą ir jų veiksmingumą. Tuo jie išaiškino, jog Pentagono saugumas labai šlubuoja. Po viso šito jei augščiau minėta rezoliucija ir nebus pakeista, tai mažių mažiausiai Chemijos Korpas gaus daugiau skiriamų pinigų.

— Triton — didžiausias atominis povandeninis laivas jau paskirtas tarnybon. Jis buvo nuleistas 1958 m. turi du atominius reaktorius, gali plaukti 110.000 mylių be kuro papildymo. Jo ilgis 447-pėdos, plotis-37, tonažas 5,900 tonų, igulų sudaro 173 vyrų! Jo pastatymas kainavo 100 milijonų dolerių.

Tritonas, aprūpintas galingu radaru ir klausytuvais, yra paskirtas tolmo įspėjimo tarnybon. Jis pranešinės apie priešo lėktuvų ir visų rūšių laivų pasirodymą.

—Vandenin nuleistas antrasis atominis pov. laivas U.S.S. Patrick Henry, skirtas Polaris raketoms leisti.

Pirmasis buvo George Washington. Polaris raketos varomos kietu kuru krenda iki 1,500 mylių.

— Daug dirbama pagaminti priešraketinę raketą. Spalio 13 d. Bold Orion raketa paleista iš bombonešio bandė pataikyti į skrendantį Explorer VI satelitą. Eandymas pavyko kaip buvo planuota. Paskirta 188 milijonai dolerių Nike-Zeus raketai tobulinti; daroma gera pažanga.

— Kanados viena lėktuvų dirbtuvė JAV-bėm gamina skraidančią, lėkštę, kurios skersmuo yra 50 pėdų. Ji veiks oro automobilio principu.

— Skiriant daugiau dėmesio raketoms, aviacija yra pamažu apkarpo. Iki 1960 m. vasaros karo aviacija bus sumažinta 20,000 vyrų; tačiau pasiliks 825,000.

INDIJA

Indijai akis atidarė tik pirštas įdėtas į savą žaidžą. Kinija pareikalavo atiduoti jos žemėlapiuose seniau žymėtus, bet Indijai priklausančius plotus, šiaurinį Kašmiro pakraštį, Ladakh provinciją, jau užėmė ir pravedė kelią per ją jungiantį Sinkiang provinciją su Tibetu. Nuo šio kelio kiniečiams užtenka palipti tik 2,000 - 4,000 pėdų ir jie gali užimti Himalajų kalnų praėjimus vedančius į Indiją.

Taip kiniečiai atsidūrę ant kalnų viršūnių, turi tiekimo kelią ir prie jo tiekimo bazes ir iš šios padėties grąsina žemiau esančiai Indijai. Ir seniau pasienyje būdavo mažų nesusipratimų bet paskutiniai nuskambėjo per visą pasaulį. Dabar kiniečiai Ladakh provincijoje tvirtinasi žiemai: stato bunkerius, užminavo kalnų praėjimus, vietiniams gyventojams įrengė darbo stovyklas, organizuoja vietinę miliciją.

Įtariama, kad ateinantį pavasarį Kinija rengiasi užpulti Indiją norėdama pasiekti Indijos Vandenyną, užimdama Assamo ir Bengalijos valstybes. Taipgi kiniečiai tiesia rankas į Bhutan ir Sikkim protektoratus.

Kom. Kinija turi apie 2½ milijonų karių; iš jų apie 300,000 yra Tibete, kur jie vasarą malšina tibetiečių sukilimą ir dabar tiesioginiai grąsina Indijai.

Indija turi apie ½ milijono vyrų kariuomenėje, kuri panaši į Anglijos kariuomenę, pakenčiamai paruošta, ginkluota II P. karo ginklais. Dabar ji daugumoje yra sutelkta vakarinėse lygumose prie Pakistano, kurį iki šios laikė priešu Nr. 1. ariai yra nepratinti prie šalto ir išretėjusio oro kalnuotojo šiaurėje. Jiems būtų sunku staigiai atsidūrus Himalajų kalnuose 3 mylių augštyje. Kašmire yra pasienio pasienio policijos paruošimo punktas, per kurį pračina ne daug ir tai tik vietinių gyventojų.

Link Kadakh, Indija neturi nė vieno kelio, kuris tiktų moderniom susisiekimo priemonėm. Tiekimas turėtų vykti mulais ar lėktuvais.

Taigi Kinija užėmus strategines augštumas, prisivedus kelią iki jų yra labai geroje būklėje grąsinti. Tuo tarpu Indija nežino ką daryti.

Prie kiniečių kariuomenės Indijos pasienyje yra priskirta apie 2,000 rusų; nežinia ar jie padeda ruošti žygį į Indiją ar nori kiniečius sulaukyti nuo tokio žingsnio.

KOM, KINIJA

Hong Konge gauta žinios, jog Anhwei provincijoje, nepertoli nuo Nanking, rugsėjo 30 d. antikomunistiniai partizanai užpuolė keturias vietoves ir Meishan rezervuarą. Jo užtvankos susprogdintos, nužudyta 100 komunistų pareigūnų. Po aštuonių valandų, jie be nuostolių, pasitraukė į Tapieh kalnus. Minima, kad užpuolime dalyvavo apie 12,000 partizanų.

Š. KORĖJA

1953 m. Š. Korėja turėjo 251,000 karių, dabar turi jau 436,000. Karo aviacija turi 990 lėktuvų, kurių 810 yra sprausminiai.

V. VOKIETIJA

Prie Krašto Apsaugos Ministerijos yra įsteigta Karinės Istorijos Įstaiga. Ji yra Freiburge ir pradėjo veikti 1958 m. Ten dirba 29 istorikai, iš jų 17 kariškių, vadovauja plk. ltn. Hans Meier-Welcker. Darbas eina labai pamažu, nes dar daug archyvų yra Amerikoje, Anglijoje ir Rusijoje. Pirmaji studija apie pereito karo persekiojimo ir pasitraukimo veiksmus greitai bus atspausdinta. Sekanti studija bus apie senojo Gen. Štabo organizaciją ir atsakomybę.

J.L.

GEN. G. MARŠALLIS MIRĖ

Prisimintina, kad gen. Maršallis buvo atsakingas karinis viršininkas tuo metu kai amerikiečių laivynas gavo smūgį Pearl Harbore. Dar ir

dabar niekas nežino kur jis tos nelaimės metu buvo. Maršallis buvo vyriausias karinis vadas vakarų pasaulyje kai buvo padarytas sprendimas remti Tito ir nušalinti gen. Michailovičių Jugoslavijoje, kai buvo nuspręsta leisti raudonajai armijai, bet ne vakarų jėgomis, užplūsti Čekoslovakiją ir Berlyną ir išleisti sovietus į karą prieš Japoniją.

Pagaliau Maršallis pats asmeniškai vadovavo misijai į Kiniją, kurios pastangų dėka komunistai užvaldė Aziją.

Koks visuose šituose vakarams pražūtinguose įvykiuose buvo Maršallio vaidmuo? Jis niekada nepasiaiškino, nedavė niekam jokių parodymų. Dabar jis mirė ir su visa savo tamsia praeitimi galutinai nūėjo į amžiną tamsybę. N.R.

RAKETOS IR ARTILERIJA

Modernioje kariuomenėje priešlėktuvinė raketa baigia išstumti priešlėktuvinę artileriją. II Pas. karo metu numušti vieną lėktuvą reikėjo iššauti apie 600 priešlėkt. art. sviedinių. Moderniems lėktuvams pasiekus nepaprastų greičių priešlėkt. artilerijos taiklumas smarkiai krinta, neproporcingai greičiui, todėl vairuojamosios raketos čia įgauna vis didesnės reikšmės.

Tačiau lauko artilerija, atrodo, dar negreit bus išstumta raketų, nes ji yra ne tik ekonomiškė, bet mažios atstumuose ir taiklesnė. Divizinė ir net korpo artilerija yra laikoma veiksmingesne už raketas.

Amerikos divizijos perorganizuojamos iš trijų skaidinių į pentomikines divizijas — iš penkių skaidinių, arba kautynių grupių. Tokia nauja pentomikinė divizija yra stipriai ap rūpinta artilerijos ugnimi. Tą artileriją sudaro; 105 mm gaubicų penkios baterijos, kiekviena iš 6 pabūklų (tiesioginiai ugnies paramai), viena 8 col. gaubicų baterija iš 4 pabūklų, viena Honest Johns raketų baterija iš dviejų svaidytuvų ir dvi baterijos 155 mm gaubicų po 6 pabūklus kiekviena (bendrajai ugnies paramai).

Tokiu būdu kiekvieną iš penkių kautynių grupių kautynėse remia savos artilerijos batalionas iš dviejų baterijų, vienos iš 6 gaubicų 105 mm ir kitos iš 6 gaubicų 155 mm.

Iš šitų 5 grupinių art. batalionų trys yra traktorių traukos ir tik du variklinių pabūklų. Pasirodo variklinių pabūklų gamyba yra smarkiai atsilikusi ir jais apginkluoti visą artileriją amerikiečiai dar kol kas nepajėgia.

Naujojo 155 mm variklinio pabūklo judėjimo riba yra apie 150 mylių (senojo buvo tik 75 mylios), svoris 41,000 sv. (senojo — 64,000 sv.), si-

luetas 110 col. (senojo — 122 col.) ir spaudimas į žemę 8,12 sv. kv. col. (senojo — 9.4). Be to, naujasis modelis šaudo toliau, taikliau yra veiksmingesnis ir greitesnis šaudyti. Jų kaina — \$90,000 už vieną. R

PASENUSIEJI GINKLAI PARDUODAMI "SPORTININKAMS" IR KOLEKCIJONIERIAMS

Kai JTO nusiginklavimo komisija vis nagrinėja visuotiną nusiginklavimą, o Čruščiovo "nusiginklavimo" planas net išgąsdino Portugalijos atstovą, kurio nuomone toks visiškas nusiginklavimas neįmanomas, nes mūsų planetai grėsia pavojus iš Marso ir kitų planetų gyventojų, tai Europos valstybės pastaraisiais metais "atsikratė" vieno milijono vienetų įvairių ginklų.

Teisėtai prekybos kanalais tie ginklai buvo parduoti į didžiųjų neramumų sritis: artimuosius rytus, pietinę Ameriką ir šiaurinę Afriką.

Dominikonų valstybė yra nusistatčiusi pirkti įvairių ginklų už 50 mil. dolerių, kad galėtų pasipriešinti, reikalui esant, savo kaimynams. Castro perka ginklus Kubos armijai, nes ir jis bijo kaimynų.

NATO valstybės jau atsikratė pasenusių ginklų atsargų ir sandėlius papildė naujesniais ir sunormuotais ginklais.

Amerikos prekybos departamentas praneša, kad per 1959 m. 8 mėnesius sportininkams ir kolekcionieriams buvo parduota 123,676 vienetai karabinų. Kaip matome tie JAV kolekcionieriai galėtų sudaryti keleta gerų divizijų!

"Smulkiųjų, atliekamų ginklų" Britai pardavė irgi 1 milijoną vienetų, ypač JAV ginklų pirkliais. Ar tuos ginklus pirks irgi pardavinėja privatiems "kolekcionieriams"? Vienas iš tų pirklių pareiškė, kad iš Europos valstybių "smulkiųjų" ginklų perteklių galima dar gauti apie milijoną vienetų. Italija jau atsikratė 500,000 vienetų savo Carcano karabinų, o Švedija didelio kiekio Mauser tipo karabinų.

Rinkose yra, pradant priešankine ir lėktuvine artilerija, visų rūšių ginklų ir kiekvienas juos gali pirkti. Sunkumą sudaro tik — leidimų gavimas ir išvežimas. Taigi, nežiūrint nusiginklavimo komisijos veikimo, ginklų prekyba puikiai bujoja įvairių, ginklų ištisias mases yra pardavusi Sovietų Sąjunga ir Čekoslovakija Egiptui. Jų dalį spėjo "pašimti" Izraelio kariuomenė savo laiku puldama Suez kanalo sritį.

Gautas iš "pertekliaus" karabinas kainuoja 15 dol. Daugelyje Amerikos valstybių, New Yorko neišskiriant, kiekvienas suaugęs asmuo gali sau nusipirkti karabiną... be leidimo. Thomsono automatams reikalingas leidimas ir registracija.

Nežiūrint to ginklų gamintojai turi bėdų. Jie spaudžia JAV valdžią kad ši nustotų pardavinėjus perteklinius ginklus, nes tuo ji gadinanti gamintojų biznį. Tuo tarpu JAV turi 1 milijoną vienetų perteklinių ginklų dar iš II Pas. karo išlikusių. Jie rūdyja, užima sandėliuose vietą todėl reikia jais atsikratyti, kad galėtų krauti naujesnius.

Kolkas dar joks departamentas nė-

Naujoji 105 mm variklinė gaubica (Army photo)

Leonas Mockevičius

POVILAS DIRKIS SUKAKTUVININKAS

Povilui Dirkiui šiais metais sukanka 70 metų amžiaus ir 55 metai organizacinio, bei žurnalistinio darbo. Apie tokį retą jubiliatą negalima tydomis praeiti.

Povilas Dirkis yra gimęs 1889 m. gruodžio m. 21 d. Vilkapievių km Panevėžio apskr. ir valsč. Jo tėvai Izabelė Burbulytė ir Kazys Dirkiai buvo ūkininkai. Kūdikystės ir vaikystės dienas jis praleido tėvų gražioje ir žavingoje vietovėje prie pat Paliuniškio didžiosios girios ant Lėvens upės krantų. Lietuviškų poterių pramoko dar prie motinos ratelio, o lietuviško rašto bei druko, pas kaimo "daraktorių" Mikalojų iš "Šaltinio". Teko jam Lėvens pakrantėmis žąsis varinėti ir po žaliosios raištus bandą ganyti.

Aštuonių metų Poviliuką tėvas nuvežė į Boguslaviškį, tuo laiku priklausantį Vilniaus rėdybai Gelvonių valsčiuje, kur klebonavo motinos brolis, didelis knygnešys ir lietuvis patrijotas — Povilas Burbulis. Jis ten gyveno, pradžios mokslą išėjo ir dėdei knygnešystės darbe, vienokiu ar kitokiu būdu, padėdavo: pernešant ar pervežant lietuviškas knygas kitiems knygnešiams ar platinant jas po apylinkes.

Povilas Dirkis pradinį mokslą įgijęs Boguslaviškyje slaptai laikomoje kunigo mokykloje, mokėsi Vilniaus ir Kauno gimnazijose, o augštąjį mokslą studijavo Kijevo ir Kauno universitetuose. Karinį — Tifliso (Kaukaze) karo mokykloje ir Augštuosiuose karininkų kursuose Kaune, policinį

gi — Augštojoje Policijos Mokykloje Kaune.

Jis tarnavo Rusijos caro armijoje. Dalyvavo "šaksevonų" kare Persijoje ir I Pasauliniame kare, vakarų fronte. Buvo sužeistas ir paimtas į nelaisvę, kur išbuvo iki I Pasaulinio karo pabaigos Vengrijoje. Mūšiuose

jam teko būti netik jaunesnių karininkų ekipose, bet ir joms vadovauti.

Pirmam Pasauliniui karui pasibaigus jis grįžo į Lietuvą ir nepasiekęs net gimtojo kaimo, Vilniuje, stėjo sąvaroriu į Lietuvos kariuomenę. Pradžioje buvo paskirtas į Vilniaus Karo

ra paskelbęs, kad atsirado "atominių ginklų perteklius" ir jie pardavinėjami privatiems asmenims. Tačiau tokių ginklų "kolekcionieriai" laukia su didžiausiu nekantrumu!...

K.M. Juozas šarūnas

GUSTAVAS BUS SUGRIAUTAS

Pasaulinio karo pradžioje Hitleris įsakė pastatyti Berlyne milžinišką slėptuvę nuo bombų. Įsakymas buvo įvykdytas. Slėptuvė buvo pastatyta Zoologijos sodo rajone. Statymas, pradėta 1939 m., truko trejus metus ir atsiejo 9,800,000 dol. Milžiniškas pastatas, augštumo 138 pėdų ir platumo 231 pėdos, buvo pavadintas Gustavas. Gustavo sienos buvo storumo 15 pėdų ir 5 colių. Slėptuvėje galėjo sutilpti 30,000 žmonių. Joje buvo 7 liftai, savo elektros stotis ir vandentiekis.

Gustavas tikrai pasirodė saugiausia vieta Berlyne. Jis nebuvo sugriautas sąjungininkų aviacijos. Naciai pasinaudojo juo paslėpti Gustave muzėjinėms brangenybėms ir kt.

Pasibaigus karui Gustavo pastate įsikūrė bombų sugriauta Robert Kacho vardo ligoninė. 1946 m. žiemą, britų okupacinė valdžia, kurios sektore buvo Gustavas, įsakė sugriauti slėptuvę.

Pirmasis bandymas sugriauti Gustavą įvyko 1947 m. balandžio mėn. Slėptuvės sienose buvo padaryta 20,000 skylių, kuriose buvo padėta 20 tonų dinamito. Paruošiamiesiems darbams praėjo keletas mėnesių. Prieš sprogdinimą buvo evakuoti visi rajono gyventojai.

Auštant, 1947 m. rugpiūčio 27 d. rytą buvo sprogdinta. Kai išsisklaidė debesys nuo sprogdinimo Gustavas

tebestovėjo. Sprogdinimo padaryti ardyimai pasirodė labai menki.

Po mėnesio buvo padarytas antras bandymas pribaugti Gustavą. Šiuo kart Gustavo sienose buvo padėta 40 tonų dinamito. Ir vėl nieko neišėjo. Ir berlyniečiai ėmė tyčiotis iš anglų.

Pasiruošimai trečiam sprogdinimui truko visus metus. Sprogdinimas buvo padarytas 1948 liepos mėn. Greituose namuose buvo nugriauti stogai, išmušti visi stiklai languose, bet Gustavas tebestovėjo. Anglams teko atsisakyti nuo savo plano.

Dabar miesto savivaldybė nutarė imtis griežtų priemonių prieš neįveikiamąjį Gustavą. Pagal padarytą sąmatą, išlaidų sunaikinti Gustavui bus 925,000 dol. ir darbai bus baigti po trejų metų.

vertė K. Kepalas

komendantūrą, iš kurios buvo perkeltas į Kauno komendantūrą. Vėliau Armijos Arklių Depo ir Kauno Gelžkelių Komendantūroje ėjo įvairias pareigas: jaunesniojo karininko, kuopos vado, bataliono vado, pulko vado pavaduotojo ir atskiro bataliono vado pareigas. Be to, buvo Kauno komendantūros Kauno miesto iškaibų komisijos pirmininkas, Kauno komendantūros atstovas prie Karo Muzėjaus, gabenamų transportų iš Liepojaus uosto su amerikonišku turtu į Kauną viršininkas ir vairių revizijų Komendantūroje pirmininkas. Jis buvo suorganizavęs atskirą dalinį: Armiijos Arklių Depo, kuriame būdavo atliekamas kariuomenės arklių remontas. Iš kariuomenės buvo atleistas kapitono laipsnyje ne į atsargą, bet jam pačiam prašant tęsti augštąjį mokslą.

Studijuodamas tarnavo Vidaus Reikalų Ministerijoje eidamas įvairias pareigas: milicijoj, policijos vado, apskrities viršininko, pasienio policijos rajono ir baro v-k-o. Vienu laiku, Alytaus bare, iš policijos tarnautojų ir jų šeimų, buvo suorganizavęs švietimo ratelį, kuris kultūrinėje srytyje buvo išvaręs gilią vagą: ruošė paskaitas, vaidinimus, įvairias kultūrinės pramogas ir suorganizavo didžiau sias Norulių šaulių kuopą iš penkių būrių.

P. Dirkis, taip pat buvo ilgokai ir šaulių s-gos pareigūnu: Utenos, Zarasų, Telšių Rinktinių vadas ir Kauno šaulių Rinktinės administratorius. Minėtose vietovėse suorganizavo ir įsteigė daugiau kaip 50 šaulių būrių ir tam reikalui yra skaitęs apie 150 paskaitų. Būdamas Telšiuose įsteigė ir leido pirmąjį provincijoje laikraštį "Telšių žinios". Su Telšių rinktinės šauliais, dalyvavo Klaipėdos Krašto atvadavime.

1937 m. buvo grąžintas į kariuomenę, kaip šaulių reikalų specialistas ir paskirtas Kauno šaulių Rinktinės administratorium, kur juo išbuvo iki bolševikų okupacijos.

Bolševikų okupacijos metu dirbo Kauno miesto savivaldybėje. Keletą kartų buvo suimtas, tardomas, kalinamas ir paskirtas išvežimui. Tačiau Vokiečių invazijai prasidėjus išliko.

Kaip buvęs Kauno šaulių rinktinės pareigūnas ir palaikęs ryšius su Kauno miesto šaulių būrių buvusiais vadais, tuojaus, su kitais draugais, organizavo šaulių smogiamuosius būrius, įsteigus šaulių sąjungos namuose štabą, kuriame dirbo kaip štabo v - kas, dalyvavo asmeniškai veiksmuose. Draug su tuo ėmėsi iniciatyvos organizuoti Lietuvos policiją, atseit ėjo policijos Departamento direktoriaus pareigas, iki vokiečiai paskyrė p. Reivyti. Įvedus tarėjų

instituciją, buvo paskirtas Vidaus Reik. V-bos kanceliarijos viršininku ir asmeniniu sekretoriumi prie I-jo tarėjo, gen. Kubiliūno. Pradėjus Lietuvoje siausti banditizmui, buvo paskirtas štabo viršininku kad organizuotų milicijos pagrindais, vietos apsaugą apskrčiuose. Pagaliau buvo pasiūstas į Marijampolę organizuoti vietinės rinktinės dalių — 202 ir 203 batalionų.

1944 m. rusams — bolševikams artinant prie Lietuvos, lėktuvams bombarduojant Kauną ir kitus miestus, P. Dirkis pasitraukė į Vilkaiviškį išvengdamas vokiečių suėmimo, nes tuo met Lietuvos karininkus vokiečiai gaudė ir panaudodavo juos jau griūvančiam frontui. Kaip daugelis mūsų tautiečių, taip ir P. Dirkis su skaudančia širdimi buvo priverstas pasitraukti į vakarus, palikti Lietuvą, del kurios visą savo gyvenimą buvo pašventęs.

Vakaruose atsidūrė Austrijoje — Grace. Vėliau su sergancia žmona ir dar mažais vaikais persikėlė į Bavariją ir apsistojo Buchenbergo, o toliau Kemptono DP stovykloje, kurioje tekė eiti įvairias administracines pareigas. Į Ameriką jis atvyko 1949 ir apsigyveno Chicagoje.

P. Dirkis apdovanotas šiais ženklais: Rusų 300 m. jubilėjiniu ir Sv. Onos medaliais. Lietuvos: 10 metų neprikl. medaliu, šaulių žvaigžde ir medaliu, aizsargų (latvių) žvaigžde, sąvanorių medaliu, Klaipėdos krašto atvadavimo, ugniagesių ir kitais.

Spaudos darbą jis pradėjo dirbti būdamas 15 m. gimnazistas. Bendradarbiavo: Šaltinyje, Viltyje, Ateityje ir Nedėldienio Skaitymuose. Nepriklausomybės laikotarpyje: Trimitė, Policijoje ir Ūkininkų Patarėjuje.

Nuo pat savo jaunystės, dar gimnazijoje, Povilas Dirkis įsijungė į organizacinį darbą steigdamas kuopes ir joms vadovaudamas. Dalyvavo D. Vilniaus Seime. Buvo išmestas iš gimnazijos Vilniuje, už platinimą D. Vilniaus Seimo nutarimu.

Dabar jis bendradarbiauja šiuose laikraščiuose: Karys, Draugas, Naujienos, Tėviškės Žiburiai, ir kt. Priklauso šioms visuomeninėms ir kultūrinėms organizacijoms: LV S-gai, "Ramovė", policijos tarnautojų klubui "Krivulė", žurnalistų s-gai, Vilniaus krašto lietuvių s-gai, Klaipėdos lietuvių. Bičiulių d-jai, Lietuvių B-nei ir kt.

Povilas Dirkis yra neišsemiamos energijos žmogus. Jam niekad nepritrūksta ryžto ir drąsos kur besauktų jį Tėvynė ir ten kur jis yra reikalingas tautos ar lietuvių visuomenės darbui. Buvo, ir toks pat liko, atsidavęs visa širdimi, ne vien gra-

žiais žodžiais, bet realiais darbais. Jis yra karštas žodžio ir plunksnos kovotojas už lietuviškus reikalus, už lietuviybę. Jo drąsą, patrijotiškumą ir veiksmingumą rodo ir šis iš daugelio vienas pavyzdys: 1920 m. P. Dirchio iniciatyva ir vadovavimu buvo sudaryta karininkų grupė iš Kauno Karo Komendantūros, kuri pareikalavo vyr. karo vadą gen. Zukauską, sulietuvinti vyr. kariuomenės štabą, nebojant nemalonų pasėkų.

P. Dirkis, kad ir sulaukęs gražaus metų skaičiaus, yra aktyvus visuomenininkas. Šeši metai iš eilės yra perrenkamas LV S-gos "Ramovė" Chicago skyriaus pirmininku ir pirmininkauja polic. tarnaut. "Krivulės" Chicago skyriui.

P. Dirkis išaugino gražią lietuvišką šeimą; tris sūnus ir vieną dukrą. Inž. Jaunutis gyvena Australijoje ir dirba savo specialybėje. Saulė ištėkėjusi, augina šeimą. Studentas Kęstutis didelis veikejas ypač studentijoje. Jaunausias, Vytenis, studijuoja inžineriją — architektūrą.

Atžymint didžiai gerbiamo jubilaito. Povilo Dirchio, praeitą gyvenimo kelią, kuris nebuvo jau taip lengvas, saulėtas ir lygus, lietuvių visuomenė įvertina ir gerbia jo žygius ir darbus, tėvynės ir tautos garbei ir naudai. Reikia nuoširdžiai palinkėti gerb. Jubiliatui sulaukti visos šimtinės metų, prašant, kad iš visuomeninės ir kultūrinės veiklos dar neišeitų į "pensiją" bet liktų ir toliaus mūsų gretose, nes jis yra labai reikalingas, kaip vienias iš nedaugelio nepamainomų, kaip fronte karys, Lietuvos valstybės ir tautos laisvės kovoje.

Ilgų, darbingų ir laimingų metų gerb. p. Povilui Dirkiui!

* * *

Lapkričio mėn. KARYJE paskelbta, kad mjr. Antanas Ulpa mirė Chicagoje. Tai netiesa, jis mirė Bostone ir palaidotas Bostono kapuose. Kadangi jis buvo S.L.A. 308 kp. narys, tai man, kaip tos kuopos pirm., teko rūpintis jo laidojimu. Prašau tą klaidą ištaisyti. Pageidautina, kad ateityje žinių rinkimo asmenys duotų žinias teisingai.

A. Andriulionis
245 W. 5 St., So. Boston, Mass.

ATSIŪSTA PAMINĖTI

Ignas Šeinius, Vyskupas ir Velnias. Apsakos su J. Lingio žodžiu apie autorių. Viršelio dviejų spalvų ap-lanką piešė dail. Ada Korsakaitė. Knyga 230 psl, išleido Lietuvių Dienos. Kaina, kietais viršeliais — \$4.00, minkštais — \$3.00.

Ant. Rukuiža, Povilas Matulionis. Išleido Liet. Profesoriu Draugija Amerikoje. 1960 m. Chicagoje, Iliustruota.

VIKTORAS PERMINAS

Jo 50 metų amžiaus sukakties proga

Gyvenimo ratas besisukdamas neišvengiamai palietė ir Viktorą Perminą. Viktoras įsijungė į pusamžių eiles. Nelinksma sukaktis, ne žiniai, kad, tur būt, kitos tokios sukakties jau neminėsi. Užtat šį darbštų sukaktuvininką negaliu praeiti tylomis. Jis darbuojasi lietuviškose organizacijose. Jis parašo spaudai — daugiausia "Kariui". Jo rašinius tenka skaityti ir "Naujienose". Ypačiai Viktoro širdžiai artimi mūsų tautos didvyriai — Darius ir Girėnas. Jis jų aukos niekad nepamiršta ir pamiršusiems stengiasi visur, kur tik gali, ją priminti. Jis Dariaus ir Girėno klubo Detroite vienas steigėjų, pirmasis pirmininkas ir nuolatinis valdybos narys. Jis taip pat veiklus Karių s-goje "Ramovė", Detroito lietuvių radijo klube, Balfe ir kitur. Jis nemėgsta reklamos. Kuklus ir nereikalaujantis; dažnai savo nuopelnus priskiria kitiems. "Tegu jiems būna daugiau garbės" taria. Jis netik veiklus lietuvis, bet ir uolus kultūrininkas. O spaudą jis myli taip, kaip tik tikrai šviesus lietuvis mylėti tegali. Laisvalaikį paskirsto straipsnių ar eilėraščių kūrybai, bet randa laiko dar ir savo bičiuliams bei draugams. Jis mėgsta būti savųjų žmonių tarpe, užtat lietuviai mėgsta Viktorą Perminą. Jis visur savas, laukiamas ir mielas.

KĄ JIS RAŠO?

Jis daug rašo, bet ką rašo — niekam nesako. Tačiau pašnipinėjus teko sužinoti, jog jis tikrai užimtas atsiminimų iš rytų fronto rašymu. O kaip jie vadinsis? Ir aš to nežinau... bet gali būti, kad bus pavadinti "Geroji lelija" ar panašiai.

Jo draugai ir bičiuliai laukia jo atsiminimų, nes tikrai bus įdomūs. Juo labiau, kad Viktoro stilius gana gražus, trumpasakis, perpintas ir atmiestas poezijos puošmenomis.

Prieš porą mėnesių teko maloniai nustepti ir pasidžiaugti per Detroito lietuvių radiją skaitytu Viktoro rašiniu "Sapnas"; — jis buvo įdomus ir intriguojantis.

Netik proza jis rašo, bet, nors ir nedažnai, pasirodo ir jo eilėraščiai. Tas parodo, kad ir pusamžiaus sulaukęs sukaktuvininkas vis dar jaunas, nes sakoma, jog poezijos kūryba daugumoje — jaunų žmonių kūryba.

Jeigu, pailiustravimui, prisiminsime bent vieną kitą jo posmelį iš eilėraščio "Bare" ir to pakaks suprasti jo savotišką, sarkazmo kupiną, tematiką ir stilių. Štai:

Jis ką tik iš tėviškės — viską prarado:
žandikaulis liko prie Stalingrado,
Ir kam kas darbo, kad buvusio vado

Veidas be kaukės, lyg iš maskarado.

Kitas to eilėraščio posmas byloja:
Aplėbęs klajūno gyvenimą kartų
Paliko sodybą, dirvonus neartus.
Brisius akklasis lydėjo lig vartų,
O varnos ir šarkos ligi Kybartų.

Įdomus V. Permino eilėraštis "Rytiečiams". Jo paskutinis ketvirtasis posmas byloja:

Tik nemigos, speigai ir šiauriškos pūgos,
Vytebskas, Lukė, Leningradas ir Luga —
Tėviškės žemė, išjudintą plūgų,
Bučiąvot sugrįžę, kaip brangiausią žemčiūgą.

BIOGRAFINIAI BRUOŽAI

Kaip ir šiandien, taip ir Rusijos caro laikais lietuviui dažnai pritrūkdavo vietos savo tėvynėj Apsišvietęs lietuvis, norėdamas gauti kokią valdinę tarnybą, jeigu ir gaudavęs, tu-

rėdavęs vykti į Rusijos gilumą, o Lietuvon atgabendavo rusus "švietėjus". Ar ne tų metodų laikosi ir šiandieninis raudonasis okupantas?

Viktoro abu tėvai žemaičiai — vienas iš Skuodo, o kitas iš Ylakių turėjo išsikelti į Sibirą. Tikros trėmimo priežasties nesužinojau... bet atrodo, jog dėl lietuviškos spaudos platinimo. Žodžiu, Sibire (Novosibirsk) Permino tėvai ilgai gyveno. Ten gimė Perminams šeši vaikai — jų tarpe ir Viktoras 1909 m. rugpjūčio 19 d. Viktoras labai užsigautų, jeigu kas pagalvotų, jog jis "ruskis" nes gimęs Sibire. Jis pabrėžia; "Sibire gimęs, tik ne ruskis!"

Iš tolimo šaltojo Sibiro Viktoras su tėvais grįžta Lietuvon 1918 m. gale. Tėvai stengėsi savo vaikams duoti mokslą. Viktoras gabus ir uolus. Mėgsta knygą. Daug valandų jai aukoja. Pasiekia gerų rezultatų: 1932 m. baigia Tauragės Mokytojų Seminariją. Bet tikroji jo svajonė — būti karininku. Netrukus jam pavyksta įstoti į Pirmojo Lietuvos Prezidento Karo Mokyklą. Baigia 16-tąją kadro kar laidą 1934 m. Pavyzdingas kariūnas V.P. jau karo m-oje eina vir-

LEIDINYS RAMOVĖS DEŠIMTMEČIUI PAMINĖTI

Kitų metų balandžio 2 d. sukanka 10 metų nuo Lietuvos veteranų Sąjungos RAMOVĖJŲ įsikūrimo

Jubilėjui paminėti, Čikagoje gyvenantis plk. Antanas Reklaitis pasiryžo paruošti sąjungos įsteigimo ir veiklos platesnę apžvalgą, kurios tikslas — palikti istorinį dokumentą apie lietuvių karių veiklą iševijoje.

Apžvalga bus išleista 1930 metų bėgyje knygos pavidale, pavadinta — Lietuvos Veteranų Sąjungos RAMOVĖJŲ Dešimtmetis.

Tuo reikalu plk. A. Rėklaitis išsiuntinėjo RAMOVĖS skyriams laišką, nurodydamas gaires kaip reikėtų vykdyti skyriaus įsteigimo ir veiklos aprašymą. Skyriai prašomi išreikalingą medžiagą pateikti iki 1930 m. gegužės 1 d.

Reikia tikėtis jog šiam labai reikšmingam darbu RAMOVĖS skyriai nepagailės energijos ir patalkininkus plk. A. Rėklaičiui pasiryžusiam atlikti didelį patarnavimą buv. Lietuvos kariams ir istorijai.

KARIUOMENĖS ŠVENTĖ LOS ANGELES

L.V.S. "Ramovė" Los Angeles Skyrius, š.m. lapkričio m. 22 d. atšventė Lietuvos kariuomenės atkūrimo 41 metų minėjimą.

Surinkta aukų Karo invalidams sušelpiti viso 112.00 dol. Didžiausią auką aukojo parapijos klebonas buvęs Lietuvoje pulko karo kapelionas kun. Kučingis, kuris taip pat atlaikė iškilmingas pamaldas už žuvusius dėl Lietuvos laisvės. Pamokslu metu jis pabrėžė, kad turis ypatingai didelę garbę laikyti šias pamaldas. Po pamaldų būrys ramovėnų ir birutiečių nuvyko į Kalvarijos kapines ir ten aplankė a.a. generolo Tamšausko ir plk. gydytojo Bendaravičiaus kapus, kuriuos pagerbė susikaupimu ir uždėjo po puokštę gėlių.

K. Liaudanskas.

VETERANŲ VEIKLA

CHICAGOS RAMOVĖNŲ SUSIRINKIMAS

Susirinkimas buvo sušauktas lapkričio 1d. Jaunimo Centre, narių susirinko skaitlingai. Susirinkimas praėjo gyvai ir darbingai. Buvo aptarti aktualūs organizaciniai reikalai. Pagrindiniai buvo šie: kaip pagyventi organizacinę veiklą įtraukiant daugiau narių, atgaivinti šalpos fondą. Laisvės kovų muzėjus ir paminklo reikalai ir, pagaliau, Lapkričio 23d. šventė.

Pasisakius nariams, prieita išvados, kad verbuti naujus narius reikia patiems ramovėnams, kalbinant savo buvusius ginklo kolegas, išaiškinant, kad L.V.S. Ramovė nėra vien tik karininkų organizacija, bet visų buvusių karių, partizanų, Vietinės Rinktinės ir Savisaugos dalių narių, pradedant eiliniu ir baigiant generolu. Ramovė yra nepolitinė sąjunga, kurioje telpa įvairių pažiūrų, bei įsitikinimų kariai, rasdami savo tarpe bendrą kalbą.

Kiek plačiau buvo kalbėta šalis šalpos fondo reikalu, kuris kasdien darosi aktualesnis ir reikalingesnis. Buvo nusistatyta tokį fondą atgaivinti. Jei tai nepavyktų visos sąjungos rėmuose, jis bus atsteigtas tik Chicagos skyriuje.

Švenčiant Lietuvos kariuomenės 40 metų sukaktį prie Čiurlionio Galerijos buvo atidarytas Laisvės Kovų muzėjus, o šiais metais bus pašventintas kartinis akmuo Laisvės kovų paminklui. Jis bus statomas tėvų jėgų duotame žemės sklype prie Jaunimo namų, aplink numatyta užvesti sodnelį panašų koks buvo Karo Muzėjuje Kaune. Darbu organizuoti buvo sudarytas kelių organizacijų atstovų komitetas, kuris renka ir lė-

šas. Tokiam darbu entuziastų, ypač iš ramovėnų tarpo, netrūksta. Nors yra jau sutelkta dalis lėšų, bet toli gražu, ne visos. Pasiryžta trūkumą padengti ramovėnams apsidedant vienkartinium, kiek didesniu, mokesčiu.

Kariuomenės šventė numatyta šventi kuo iškilmingiau, paverčiant ją ne vien tik karių švente, bet ir visų kovotojų, kovojusių ginklu, plunksna, ar ne arklui.

Šį susirinkimą atidarė P. Dirkis, Pranešimus, be jo, dar darė Gaižutis ir Butėnas. Susirinkimui pirmininkavo K. Dabulevičius, sekretoriavo A. Ūselis, Nors susirinkime būta ir išsišokėlių, tačiau pasitarimai praėjo darniai ir draugiškoje nuotaikoje.

P. Erdvys

KARIUOMENĖS ŠVENTĖ CHICAGOJE

Lietuvos Kariuomenės šventės šventi susirinko keli šimtai buv. karių ir šiaip kariuomenės bičiulių lapkričio 22d. tėvų jėgų naujoje, tautiniais ornamentais papuoštoje, koplyčioje. Ten išklaušė iškilmingų pamaldų, kurias atnašavo ir pamokslą pasakė vysk. V. Brizgys

Pamaldų metu vargonavo jaunas muzikas M. Motekaitis ir giedojo solistas V. Rusteikis. Į koplyčią buvo iškilmingai įneštos Ramovės, savanorių, šaulių ir ateitininkų vėliavos. Po pamaldų buvo pašventintas Laisvės Kovų paminklo kartinis akmuo ir jam prakasta vieta. Iškilnėse dalyvavo gausiai dvasininkų su vysk. V. Brizgiu priekyje, organizacijų vėliavos ir tūkstantinė minia. Statomojo paminklo reikšmę apibūdino savo kalboje Lietuvos konsulas Dr. Daužvardis ir Ramovės centro valdybos pirmininkas prof. St. Dirmantas.

Po šventinimo apeigų minia sugužėjo į Jaunimo namus, kur visiškai užpildė didžiąją salę. Iškilmingą posėdį atidarė Ramovės Chicagos skyriaus pirm. Pov. Dirkis. Jis pakvietė solistą J. Andriukaitį sugiedo-

šilos pareigas (kuopininko), be to, apdovanojamas D.L.K. Gedimino III-jo I. ordino medaliu. Kaip jaunu, leitenantas jis skiriamas į šarvuočių Rinktinę. Vadovybė siunčia jį įvairius pasitobūlinimo kursus. Prie Karo Technikos Valdybos (A. Karo Tech Kursuose) sėkmingai užbaigia (pirmąją laidą) šarvuočių karininkams kursas. Baigia kulkosvaidžių ir automatinų pabūklų kursų karininkams. Visą savo karo tarnybą nepriklausomoje Lietuvoje praleidžia šarvuočių ir Priešlėktuvinėje Rinktinėje. 1939 m. išlaiko egzaminus į

kapitono laipsnį, bet dėl raudonosios armijos invazijos ir Lietuvos okupacijos į kapitono laipsnį nebuvo pakeltas. Greičiausia dėl to, kad Viktoras buvo baigęs Mokytojų Seminariją, jis dažnai ėjo švietimo vadovo pareigas. Jam, dažnai teko turėti reikalų su Lietuvos Kauno radiofonu ir su karine spauda. "Karyje" ir "Mūsų Žinyne" nekartą teko skaityti jo vertimų iš rusų kalbos. Taip pat jis rašė karo technikos srities straipsnių. Dažnai rašė apie šarvuočius, tankus ir jų panaudojimą kare — taktikos klausimais. Ir periodinė-

je nepriklausomos Lietuvos spaudoje matėsi jo straipsnių. Nuo 1943 m. dalyvauja Europos gelbėjimo kare prieš pasaulį užplūstantį Rusiškojo komunizmo tvaną. Rytuose, sunkią nedalios naštą nešdamas, neužmiršta "Kario" — jam rašo fronto reportažus, korespondencijas ir platina "Kari". Ir šiandieną Detrote jis yra nuolatinis "Kario" platintojas ir bendradarbis.

Baigiant, palinkėkim mielam sukaktuvininkui ilgiausių metų.

VI. Mingėla

ti Amerikos ir Lietuvos Himnus, įvesdino į salę sukaktuvinius: pirmūną, partizaną ir savanorį, pagerbė mirusius ir žuvusius Laisvės kovų karius ir kovotojus ir į dalyvius tarė išanginį žodį

P. Dirkis pastebėjo jog šia proga švenčiama ir minima ne vien tik Lietuvos kariuomenės 41 m sukaktis, bet dar ir visa eilė kitų brangių ir vertų prisiminti sukakčių būtent: 40 metų nuo savanorių pašaukimo, 40 m nuo pirmojo partizano milicininko A Vainausko žuvimo, 40 m nuo prasidėjusių mūsų ir ten žuvusių savanorių — Povilo Lukšio ir Antano Juozapavičiaus, 40 m nuo Sibiro Vytauto Didžiojo B-no sunaikinimo ir jo karių išžudymo, 20 m nuo Didžiojo šauklio adv šlezevičiaus mirties ir, pagaliau, pagerbiami gyvi kovotojai, kurie šiuo metu randasi mūsų

tarpe, būtent — pirmūnas maj P Linkus, partizanas, K Dudėnas ir savanoris V Rekus

Po įžanginės kalbos pagerbti didvyriai buvo pristatyti kiekvienas atskirai: buvęs Sibiro bataliono vadas maj P Linkus, buvęs Šiaudinio partizanų smogiamųjų dalinių partizanas K Dudėnas ir savanoris V Rekus (šis pastarasis čia gimęs ir augęs, buvo Lietuvos kariuomenės karys Jiems buvo sukeltos didelės ovacijos

Pagrindinę kalbą pasakė kun. prel. Krupavičius. Jis nesivarždamas ir atvirai atliko "patriotines rekolekcijas". Labai vaizdžiai išdėstė mūsų buvusių 'didelių vyrų — inteligentų' nuosmukį lietuviybės atžvilgiu ir kvietė susiprasti, grįžti prie lietuviškumo, tautiškumo Jam klausytojai nepašyktė katučių. Po prelado kalbos dar trumpai kalbėjo dr. Dauž.

vardis ir mjr. P. Linkus, Minėjimą užbaigė p. Dirkis padėkos žodžiais.

Iškilmių metu tvarką palaikė korporacijos Gintaras uniformuoti nariai

P. Erdvys

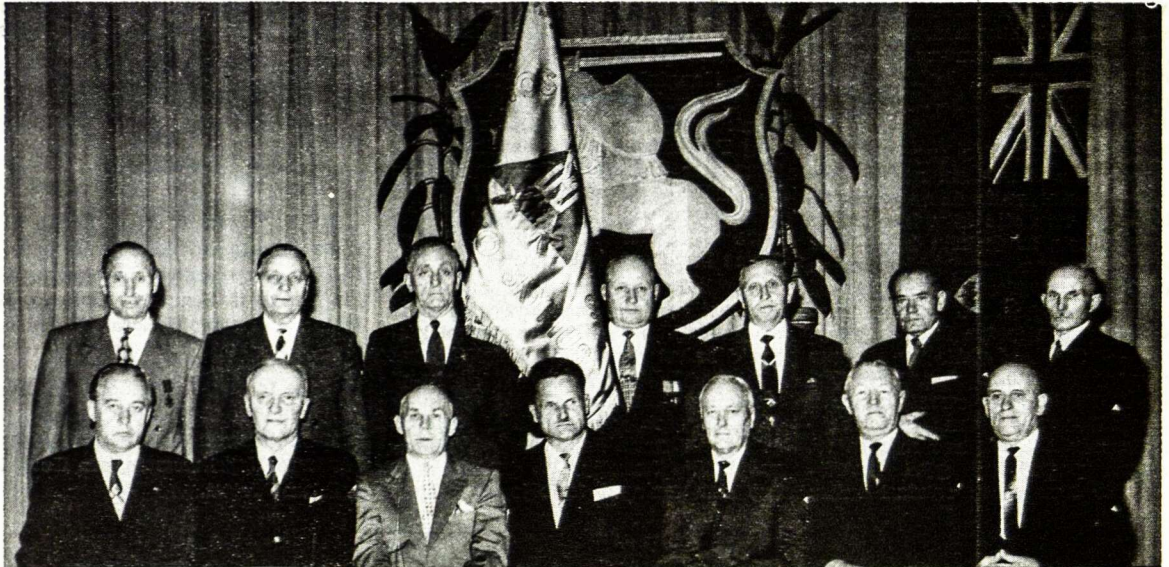
L.V.S. "Ramovė" New Yorke Skyriaus išleista loterija prof. dail. V. K. Jonyno paveikslą laimėjo p. Jurgis Račys iš Scarboro, Ontario, Kanados. Laimingo bilieto Nr. 1830.

Rašytojas J. Rūtenis, skaitęs savo kūrybą Lietuvos Kariuomenės šventės minėjimo New Yorke proga, priklausančią jam honorarą, \$20, paskyrė Lietuvos Nepriklausomybės Kovų Invalidams šelpti.

Kariuomenės šventės minėjimo Brooklyne dalyvių dalis; I eil. iš k.: dr. B. Nemickas, pasakęs pagrindinę kalbą, viduryje gen. konsulas J. Budrys, jo k. dr. A. Šlepetytė, jo d. p. Šlepetienė, konsulas V. Stašinskas, kun. Jankus. II eil. iš d. inž. Valiukas, p. Jurkuvienė. III ir IV eil. — p. Virbickienė, maj. Virbickas, p. R. Kezys ir kt.

J. Tysliavos, jr. nuotr.

L. K. Kūrėjų-Savanorių S-gos Toronto sk. nariai su savo nauja vėliava. Sėdi iš k.: V. Kazlauskas, S. Čepas — išd., prof. A. Zubrys — pirm., dr. K. Liutkus — vėliavos fundatorius, S. Banelis — sekr., K. Kregždė ir K. Aperavičius. Stovi iš k.: P. Strazdas, A. Poškus, S. Pociūnas, A. Jakimavičius — vėliavininkas, V. Streitas, J. Šipelis ir L. Vaštokas J. Dvilaičio nuotr.

KARIUOMENĖS ŠVENTĖ BROOKLYNE

Lapkričio 21 d. Apreiškimo parapijos salėje įvyko Lietuvos kariuomenės 41 metų sukakties minėjimas, suruoštas New Yorko Ramovės skyriaus.

Minėjimą atidarė skyriaus pirm. gen. št. plk. ltn. A. Sperauskas įžanginiu žodžiu ir kovose už laisvę žuvusių pagerbimu. Programai vadovauti buvo pakviestas p. S. Gudas.

Po invokacijos, kurią atliko kun. Jankus, skaitė paskaitą dr. B. Nemickas. Jis iš karto išpėjo publiką, nelaukti Gruodžio sukilimo vertinimo ar iš viso jo minėjimo. Jis paliko tą istorijai. Jo padaryta ekskursija į istorinį kariuomenės vystymąsi buvo įdomi, nors ir stenografinio pobūdžio, Dr. E. Nemickas parodė, jog Kariuomenės šventėje nėra būtina išplūsti kariuomenę už sukilimus. Tos šventės prasmė yra daug gilesnė. Ji nereikalauja nei kariuomenės gyrimo, bet tik paprasto, blaivaus supratimo jos vaidmens bendruomenės junginyje.

Meninėje dalyje publika matė scenoje p. Matulaitienės tautinių šokių grupę. O tie margi ir puikūs tautiniai rūbai!

Bene pirmą kartą Brooklyne pasirodė solistė p. S. Nasvytytė — Valiukienė. Ji tikrai maloniu balsu puikiai sudainavo keleta dalykų. Publika žavėjosi jos Zibelio arija.

Programą gerokai pajvairino rašytojo J. Rūtenio skaitymai iš savos kūrybos. Iš gausių plojimų, atrodo, jam pavyko sudaryti gerą ryšį su klausytojais.

Įdomią akimirką sudarė New Yorko Ramovės loterijos laimėjimo traukimas. Scenon pakviesta p-lė. Alytaitė ištraukė laimingą numerį ir laimikis — dail. V. Jonyno paveikslas — teko kanadiečiui Jurgiui Račiui.

Po programos scenoje įsitaisė Butrino orkestras, o publika apgulė KARIO surengtą daiktinę loteriją. Per valandą laiko visi bilietai buvo išpirti ir 250 laimėjimų (o jų tarpe būta vertingų knygų ir... butelių!) atsidūrė laimėjusių rankose. Liko neatsiimti keli laimėjimai, jų tarpe dail. J. Juodžio paveikslas — Džiūgas.

Loterijai pasibaigus visi pasklido po ponių paruoštus, užkandžiais apkrautus stalus, o kai kurie atsirėmė į barą, kur šeimininkavo nenuilstantis p. Petkevičius.

Minėjimas, kuriam surengti skyriaus v-ba, o ypač jo sekretorius p. V. Vilkutaitis, nesigailėjo triūso, praėjo vykusiai ir gražiai. Nors oro būta gražaus, tačiau publikos nebuvo prisigrūdė. Jos galėjo būti žymiai daugiau. Kokia to priežastis? Maža reklamos? Apsnūdimas? Ar jau pradeda tradicijos nublukti?

Negalima leisti nublukti vienai iš svarbiausių ir reikšmingiausių mūsų

tradicijų! Kitais metais ramovėnai turės gerokai padirbėti o tautiečiai pasitempti ir salę pripildyti kimštinais. Juk tarp kitko, šito minėjimo pelnas skiriamas Laisvės kovų invalidams.

Dalyvis

ISPŪDINGAS KARIUOMENĖS ATKŪRIMO ŠVENTĖS MINĖJIMAS TORONTE

Lapkričio 22 d. praėjo su dideliu pasisekimu, sutraukusi pilną erdvį Prisiikėlimo salę jaunimo, kurio kitais minėjimais kartais pasigendama.

Minėjimas prasidėjo abiejose bažnyčiose 11 val. šv. Jono bažnyčioje organizuotai dalyvavo k.-savanoriai, šauliai ir abiejų tuntų skautai su savo vėliavomis. Prieš sumą, asistuojant šaulių ir skautų vėliavoms, kun. kleb. P. Ažubalis pašventino naujai įgytą, dail. T. Valiaus darbo, puošnią kūrėjų-savanorių skyriaus vėliavą.

Iškilmingas mišias laikė kun. dr. J. Gutas, o tai dienai prasmingą pamokslą pasakė kun. P. Ažubalis. Per mišias giedojo sustiprintas muz. St. Gailevičiaus vedamas parapijos choras ir savo naujomis giesmėmis žavėjo sausakimšai prisirinkusių pilną žmonių bažnyčią, kurioje atsitiktinai buvo atsilankęs ir Ontario provincijos kasyklų pramonės minister Mr. James Maloney.

Po pamaldų pirmą kartą k.-savanorių vėliava kartu su kitomis vėliavomis dalyvavo pamaldose prie žuvusiems už laisvę paminklinės lentos, kur šaulės moterys sudėjo puokštes gėlių ir kun. dr. J. Gutas tarė jautrų žodį.

Tą dieną prie abiejų bažnyčių k.-savanoriai darė rinkliavą laisvės kovų invalidams sušelpiti. Buvo surinkta: šv. Jono Bažnyčioje \$116,48 ir prie Priskėlimo bažnyčios \$184,34.

4 val. 40 min. Priskėlimo parap. salėje įvyko šventės minėjimas, kurį įžanginiu žodžiu atidarė šventei ruošti kom-to pirm. J. Jankaitis. Scenoje prie papuoštos Vyties, šaulių ir skautų vėliavų, išsirikiavo kūr.-savanoriai. Pagerbus žuvusius už laisvę, buvo pakviestas Bendruomenės Krašto Valdybos Pirm. V. Meilus įteikti kūrėjų-savanorių skyriui įgytą vėliavą. Į sceną nešinas vėliava įėjo dr. K. Liutkus ir ją įduodamas B-nės Krašto Valdybos pirm. V. Meilui prašė, kaip laisvės simbolį, perduoti Toronto kūrėjų-savanorių, skyriui, kaip jo asmenišką dovaną. V. Meilus gražiu žodžiu apibūdindamas k.-savanorių

atliktus žygius ir įgytos vėliavos reikšmę, perdavė ją skyriaus pirm. prof. dr. A. Zubriui, o pastarasis skyriaus vėliavininkui A. Jakimavičiui.

Sk. pirmininkas, visų savanorių vardu, reiškė gilią padėką vėliavos fundatoriui dr. K. Liutkui, dail. T. Valiui dariusiam vėliavą, J. Naujokui kruopščiai padariusiam vėliavos kotui metalinį antgalį ir p-niai Puniškienei padariusiai ir padovanojusiai skyriaus nariams tautinius trikampius.

Po trumpos pertraukos, kun. P. Ažubalis atliko invokaciją. Paskaitą apie mūsų kariuomenės atkūrimą, kovas dėl laisvės ir tremties lietuvių pareigas tėvynei, skaitė H. Stepaitis.

Meninėje dalyje dalyvavo sol. V. Žemelytė, sol. E. Marijošius, S. Ramanauskas, jausmingai padeklama- vęs L. Sakalnio-Žukausko Drąsiųjų kelias, ir muz. St. Gallevičiaus večamas "Varpo" choras.

Prie įėjimo buvo imamos aukos, kurių surinkta \$162. Atskaičius fak- tinas išlaidas, jos bus panaudotos in- validams sušelpiti.

Gerb. p. Redaktorium,

Kaip esu žadėjęs dabar siunčiu 5 dol. čekį KARIO sustiprinimui. Gal sakysime, tegul bus tai jau Kalėdinė dovana, nors gal kiek ankstyva. Bendrai linkiu KARIUI sėkmės ir toliau stovėti visų karių sargyboje ir gin- ti nuo nepamatuotų šmeižtų buv. karininkus, karius ir bendrai kariuome- nę. Asmeniškai, aš linkėčiau, kad daugiau būtų rašoma apie miru- sius ar nukankintus mūsų karius, kurie dabar taip išblaškyti po platų- jį pasaulį. Talpinami KARYJE isto- rinijų įvykių aprašymai yra labai ver- tingi, pageidautina jų daugiau, žino- ma, iš mūsų istorijos. Gerai, kad pas save priglaudėte ir šaulius, kurie ka- dais turėjo savo puikų laikraštį.

Parėmiau aš ir loteriją, kur. p. V. Vilkutaitis prisiuntė bilietus... gal tai bus rimtesnė parama KARIUI cia Norwoode vis nevyksta sukurti Ramovės skyrių, tad šliejamės prie Bostono...

Pagarba Jums, Jūsų Štabui ir sėk- mės Jums visiems, Jūsų

A. Tumas
Norwood, Mass.

NIAGAROS PUSIASALIS (CANADA)

1959 m. lapkričio 23-sios Dienos kariuomenės šventės minėjimas susi- dėjo iš Pr. SALADŽIAUS paskaitos, T. L. choro "Varpas" koncerto ir pa- maldų už žuvusiuosius karius dėl Lietuvos laisvės. Pamaldas laikė kun. Tarcizijus GARBUKAS, O.F.M., ir pasakė nepaprastai gražų, tai dienai pritaikintą, pamokslą. Norisi pažy- mėt, kad kun. T. G. yra neseniai at- vykęs į St. Catharines iš Italijos, kupinas europietiškos dvasios ir ma- lonus lietuviškai sielai dvasios vado- vas, už ką jam ramovėnai reiškia pagarbą.

Pr. Saladžiui, gili padėka už atvy- kimą į niagariečių ruošiamą kariuo- menės šventę su paskaita. Buvusiam Klaipėdos krašto komendantui plk. LIORMANUI, už papasakotus prisi- minimus, nuoširdžiai dėkojame. T. L. Chorui "Varpas", muzikui St. GAI- LEVIČIUI ir sol. BIKAUSKUI už taip gražų, lietuviškai širdžiai mal- nų, koncertą esame nepaprastai dė- kingi. Jo garsai ilgai skambės ausyse vaikų Lietuvos...

Taipgi dėkojame bufeto darbuoto- jams — ponams: Polgrimmams, Gri- gams, Ališauskienei, p-lėms Piliponytei, Balsytei, Grigaitėi ir Bogušy- tei, ponams Juozui Grigui, Bušauskui, Kavolėliui, V. Bieliūnui ir Janušo-

niams už pasidarbavimą loterijoje, taipgi loterijos aukotojams. V. ir J. Alonderiams už rūpestį svečius pri- imant. Visiems kitiems, vienokiu ar kitokiu būdu prisidėjusiems prie mi- nėjimo ruošimo, mūsų visų padėka.

Gili padėka priklauso ir visiems minėjimo dalyviams už rengėjų dar- bo įvertinimą ir skaitlingą dalyvavi- mą minėjime.

"Ramovės" Skyriaus Valdyba

AUKOJO KARIUI:

1. LVS "Ramovė" N. York'o Skyrius	\$ 250.00
2. X, Ill.	10.00
3. Citulis Jonas, Ohio	5.00
3. Karosas Povilas, Conn	5.00
5. Tumas Adomas, Mass	5.00
7. Aidukas Antanas, NJ	2.00
8 Padolskis P., Mich	2.00
9. Perminas V., Mich.	2.00
10. Peseckas L., Mich	2.00
11. Smelstorius M., Ohio	2.00
12. Armalis A., Mich	1.00
13. Barvydas St., Mich	1.00
14. Dalindavičius V., Mich	1.00
15. Gerulaitis, Mich	1.00
16. Indzel J., Mich.	1.00
17. Kenstavičius A., Canada	1.00
18. Kielius Kazys, Ill.	1.00
19. Lukas A., Mich	1.00
20. Micuira A., Mich	1.00
21. Petrauskas Vl, Mich	1.00

22. Skorupskas, Mish	1.00
23. X, Mich.	1.00
24. Vyšniauskas St., Can.	1.00
25. Būdas Stasys, Ill	0.50

Karys dėkoja aukotojams.

Skelbiame Departamento laišką — atsakymą į L.V.S. "Ramovė" Centro Valdybos raštą, rašytą JAV Prezi- dentui (žiūr. Karys 1959 m. spalio mėn. Nr. 8, 271 psl.).

DEPARTMENT OF STATE

Washington

November 6, 1959

Dear Professor Dirmantas:

The White House has sent to this Department your recent communication to the President so that we might also be informed of the views of your organization. Your interest in making them available is appreciated, and they have been brought to the attention of the interested offices of the Department.

Sincerely yours,

For the Secretary of State:

Maurice S. Rice

Chief

Public Services Division

Professor S. Dirmantas,
Lithuanian Veterans' Association
"Ramovė", Inc.,
6643 South Maplewood Avenue,
Chicago 29, Illinois

ATSKIRO NR. KAINA — 60¢.

ŠIE MŪŠŲ RĖMĖJAI
Aukojo KARIO Loterijai:

1. V. Alksninis	11. Pr. Machulis
2. Andriuskevičius	12. A. Novickis
3. J. Bilerienė	13. A. Petkevičius
4. B. Bobelis	15. J. Šlepetys
5. J. Ginkus	16. Šventoraitis
6. G. Jokubaitis	14. A. Sperauskas
7. K. Kiaunė	17. J. Tutinas
8. A. Kirkyla	18. Vaitaitis
9. J. Klimavičius	19. V. Vilkutaitis
10. J. Liaukus	20. L. Virbickas

Nuoširdus ačiū!

Prenumerata:

Metams	— —	\$4.50
Pusei metų	— —	\$2.50
Atsk. Nr.	— 10 centų	

Adresas:

911 W. 32nd ST., CHICAGO 8, ILL.

SKAITYKITE

nuo 1960 metų einančią tris kartus per savaitę • Turinčią visuose pasaulio kraštuose savo bendradarbius • Tai geriausiai informuotas ir lietuviško gyvenimo vaizdais iliustruotas laikraštis • Metams kaštuoja tik \$10.00. Rašykite —

DIRVA

6907 Superior Ave., Cleveland 3, Ohio

KARIO LEIDINIAI

gaunami tiesiai iš KARIO Redakcijos, arba pas platintojus:

1. **H. Sienkivičius, KRYŽIUOČIAI**, istorinis romanas, 3 tomai, kiekvienas po \$3.50 (Nuolatiniai "Kario" skaitytojai gauna visus tris tomus tiesiai iš "Kario" tik už \$8.00).

2. **Prof. V. Biržiška, PRAETIES PA-BIROS**, rinkinys straipsnių iš Lietuvos istorijos — \$6.50 (stambi, iliustruota ir įrišta knyga) — spaudoje.

Phone: PROspect 8-5374

**BALYS RADIO & TELEVISION
SALES - SERVICE**

Electrical Appliances - Gifts - Records
Cards - Films

2646 West 71st St., Chicago 29, Ill.

DARBININKAS

VISŲ LIETUVIŲ LAIKRASTIS!

916 Willoughby Ave., Brooklyn 21, N. Y.

Išeina du kartu per savaitę

Kaina metams	\$6.00
Brooklyne	6.50
Užsienyje	6.50

Prenumerata JAV ir užsienyje:
Metams — \$6.00, pusmečiui — \$3.00,
atsk. nr. — 60c. Skelbimai pagal su-
sitarimą. Pinigus siūsti šiuo adresu:

L. BILERIS, c/o KARYS,
916 Willoughby Ave.,

Brooklyn 21, N. Y., U. S. A.

Keisdami adresą nedelsdami praneš-
kite KARIUI, pažymėdami naująjį ir
senąjį adresą.

Rankraščiai redakcijoje nesaugomi.

Įvairių autorių straipsniai skelbiami
KARYJE nevisada reiškia redakcijos
ar leidėjų nuomonę.
KARYS išleidžiamas kiekvieno mėne-
sio pradžioje. Jam skiriami straips-
niai turi pasiekti redakciją dvi sa-
vaites prieš išleidimą.